

An aerial photograph of a river, the Boermastreek, winding through a lush green landscape. The river is bordered by a dirt path on the left and dense vegetation on the right. In the background, a line of trees marks the horizon under a clear blue sky.

Boermastreek

Inrichtingsplan

15-05-2025

Prolander werkt aan het landschap
van Drenthe en Groningen

Het Drentse Landschap

Gemeente Borger-Odoorn

provincie Drenthe

Colofon

Datum: 15-05-24

Uitgave: Prolander
Postbus 50040
9400 LA Assen
tel: 0592A 36 5000
E-mail: info@prolander.nl

Auteurs: L.Dijkstra (Prolander)
Opdrachtgever: Prolander C.Schipper

Ontwerputwerking door Sweco
Projectgroep: Prolander (B.J.Tabak, E. van Joolen,
L.Dijkstra) Sweco (B.de Greeff, M. Hospers) Het Drentse
Landschap (U.Vegter, J.Dokter), Waterschap Hunze en
Aas (E.Galetzka, A.Siebring) Gemeente Borger Odoorn
(P.Hurkmans)

Afbeeldingen: divers, zie bronvermelding

Disclaimer:

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding	5	6.1 Toetsing aan de opgaven	
1.1 Aanleiding en doel		6.2 Toetsing aan de overige randvoorwaarden	
1.2 Aanpalende gebieden/plannen	7	6.2.1 Ecologie	
2 Opgave en uitgangspunten	8	7 Eigendom, beheer en onderhoud EBO	32
2.1 NNN		7.1 Eigendom en beheer	
2.2 Hydrologie	9	7.2 Monitoring en evaluatie	
		7.3 Mogelijkheden voor het beperken van de effecten op de omgeving	
3 Van Hunzevisie naar inrichtingsplan	10	8 Procedures en Uitvoering	34
Hunzevisie en landschapsvisie op hoofdlijnen		Ruimtelijke procedures	
3.1 Gebiedsbeschrijving		9 Communicatie	
3.1.1 De groei van het veenpakket		Input vanuit de bewonersbijeenkomsten	
3.1.2 Bodemopbouw	11	Beschikbaarheid gronden en grondverwerving	
3.1.3 Landschap van het beekdal	12		
3.1.4 De ontginning van het beekdal	13	10 Wijze van uitvoering	
3.1.5 Toponiemen	18	10.1 Planning en organisatie	
4 Vooronderzoeken	19	10.2 Grondbalans	
4.1 Verkennend Natuur Onderzoek			
4.2 Milieuhygiënisch bodemonderzoek		11 Risicoanalyse	36
4.3 Archeologisch, aardkundig en cultuurhistorisch onderzoek	20		
4.4 Ontploffbare Oorlogsresten (OO)		12 Bronnen	
4.5 Kabels en leidingen			
Schetsontwerp	21		
5 Ontwerp	24		
5.1 Planmaatregelen op hoofdlijnen + arials			
5.2 Watersysteem	25		
5.3 Maatregelen nieuwe natuur	26		
5.4 Recreatie	28		
5.5 Mitigerende maatregelen			
6 Effecten van het plan	31		

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de provincie Drenthe wordt momenteel gewerkt aan een robuust en klimaatbestendig watersysteem en beekdal in het Hunzegebied, dat zich uitstrekt van Emmen tot aan de Waddenzee. De opgave bestaat uit NNN en KRW in combinatie met landbouwstructuurverbetering. Binnen de provincie Drenthe bevindt dit stroomgebied zich globaal tussen het Zuidlaardermeer en net ten noorden van Emmen. Het project 'De Hunze' is opgedeeld in verschillende deelgebieden. Een van deze gebieden is Boermastreek, dat zich nabij Exloo bevindt. Hieronder vindt u een kaartje uit de Hunzevisie (bron: <https://hunze.drenthe.nl/landschapvisie>) . *De Hunzevisie 2030 is een plan waarin gekozen is voor een integrale benadering van het stroomdal: op het schaalniveau van Groningen en Drenthe en in samenhang met de Waddenzee, de Hondsrug en de Veenkoloniën.*

Op naaststaande kaart is het plangebied aangegeven met een rode cirkel.

Er moet nog ongeveer 15 hectare grond worden verworven voor de inrichting van dit gebied. De verwachting is dat binnen de looptijd van het programma Hunze overeenstemming kan worden bereikt met de grondeigenaren, zodat deze gronden beschikbaar zijn voor inrichting. Dit project maakt deel uit van het Programma Natuurlijk Platteland (PNP) Drenthe, specifiek het deelgebied Hunze, waarin de Natuur Netwerk Nederland (NNN) gestalte krijgt in het gehele dal van de Hunze.

Mei 2025 | Definitief Ontwerp

The map displays the Exloo area with various land parcels and water bodies. A red circle highlights a specific area labeled "Bosma streek". The map includes labels for locations such as Noorderesch, Zuidersch, and Exloo. A legend in the bottom right corner indicates "HUNDE" and provides contact information.

6

1.2 Aanpalende gebieden/plannen

Het inrichtingsplan Boermastreek is afgestemd op projecten in de omgeving die in uitvoering of in voorbereiding en reeds gerealiseerd zijn.

Dit zijn:

- **Pilot Veenoxidatie**

Door waterschap Hunze en Aa's wordt voor een deel van de Veenkoloniën de pilot Veenoxidatie uitgevoerd. In het gebied langs de Hondsrug is sprake van een onregelmatige veendikte waarbij sprake is van veenoxidatie. Het waterschap wil in overleg met de betrokken grondeigenaren onderzoeken met welke maatregelen de veenoxidatie en maaiveldsdaling te verminderen is.

- **Zonnepark Exloosche Landen**

In het landbouwgebied ten westen van de NNN langs het Achterste Diep is in 2022 een zonnepark van 59,2 ha gerealiseerd. Bij de inrichting van het zonnepark wordt het kwelwater vastgehouden door een waterpeil te hanteren dat 30 cm hoger ligt dan het waterpeil in het omliggende landbouwgebied.

- **Anastasiadorp**

De Stichting Bezoekerscentrum Anastasiadorp heeft grenzend aan de oostzijde van de NNN een kavel met een oppervlakte van 4.98.87 ha in eigendom. Daarnaast heeft de "Vereniging van Eigenaars Buurtschap Deelschelanden aan de Boermastreek te Borger-Odoorn" 2 kavels in eigendom met een totale oppervlakte van 1.97.40 ha. De bedoeling is om een ecologische woongroep te stichten bestaande uit 10 domeinen op de zuidelijke kavel en 2 domeinen op de noordelijke kavel. Door de initiatiefnemers wordt gewerkt aan een

concept bestemmingsplan, waarvoor de benodigde onderzoeken moeten worden uitgevoerd.

deelgebieden Hunzedal

De inrichting Boermastreek moet aansluiten op het bestaande bovenstrooms gelegen gebied Zoersche landen en het benedenstrooms aansluitende LOFAR-gebied.

2 OPGAVE EN UITGANGSPUNTEN

Met herstel beek Zoerse Landen' ook wel bekend onder de werktitel Boermastreek wordt ca. 2,5 km meanderende beek gerealiseerd en worden 2 vismigratiekelpunten opgeheven. Daarnaast kan er na inrichting ca. 15.000 m³ water in piekafvoermomenten worden vastgehouden. De oppervlaktewaterstand en grondwaterstand kunnen in het beekdal worden verhoogd en wordt circa 38,6 ha beekdal voor de NNN ingericht. Ook kan met deze maatregelen de oxidatie van veen in het gebied worden vertraagd. Met het uitvoeren van het project worden de volgende opgaven op hoofdlijnen gerealiseerd:

- Inrichten van totaal 38,6 ha Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Herstel van hydrologische verbinding van het Exloosche Diep tussen de Zoersche Landen en het Achterste Diep
- Inrichten van het Exloosche Diep als onderdeel van het KRW-waterlichaam Hunze (bovenloop van het Achtste Diep) gericht op verbeteren van de waterkwaliteit

2.1 NNN

Natuuraspecten voor de inrichting van het gebied Boermastreek:

Boermastreek maakt deel uit van de bovenloop van het Achterste Diep, gelegen tussen de Zoersche Landen (broekbos en ruigte) en het stroomafwaarts gelegen LOFAR-gebied (rietmoeras en natte schraallanden). Het doel is om vanuit hetzelfde principe van het stapstenenmodel van het Achterste Diep te kiezen voor kruidenrijke en bloemrijke graslanden in

Boermastreek, met hier en daar ruigte, moeras en broekbosclementen op niet al te grote afstand. Dit bevordert de verbinding tussen de eerder genoemde grotere moeras- en broekbosgebieden.

Natuurbeheertype:

Kruiden- en faunarijk grasland rond de beek (natuurdoeltype 12.02): dit omvat (vochtige) bloemrijke en insectenrijke graslanden. Daarnaast bevinden zich op lage plekken met dikkere veenpakketten en in de oeverzone van de beek pleksgewijs moeras-elementen en ruigte. Deze variatie past binnen het type beheertype N12.02. Natuurbeheertype voor de beek is N03.01.

Randvoorwaarde vanuit de ecologie is het rekening houden met bestaande natuur.

2.2 Hydrologie

Waterkwantiteit

Door de ingrepen in het verleden is het beekstelsel bovenstrooms afgekoppeld van het stroomgebied van de Hunze en stroomt het water nu naar het stelsel van de Veenkoloniën.

De genormaliseerde structuur van deze bovenloop zorgt voor een snelle waterafvoer in het landbouwgebied naar de Veenkoloniën. Dit is in tijden van waterschaarste een onwenselijke situatie, onder andere omdat de landbouw in dit gebied voor beregening gebruikt maakt van dit water en er minder voor de Hunze beschikbaar is. Anderzijds is er in geval van een groot wateraanbod nauwelijks een mogelijkheid om het water te bergen en is alles gericht op een snelle waterafvoer. In natte perioden wordt in delen van het gebied de landbouwwaterbeheersing negatief beïnvloed door te langdurig optredende hoge

waterstanden. Ook dit is voor de landbouw een onwenselijke situatie. Naast de kwantiteit is de kwaliteit een belangrijk aspect.

KRW Waterkwaliteit

De water- en ecologische kwaliteit voldoet niet aan de huidige eisen voor klimaat-adaptatie en de KRW. We willen met dit project de water- en ecologische kwaliteit van het beekstelsel verbeteren. Herstel van het beekstelsel door deze bovenloop weer aan te koppelen aan het Hunzesysteem draagt daaraan bij. Daardoor kan een teveel aan water langer vastgehouden worden zodat het minder snel afstroomt en in tijden van tekort langer beschikbaar blijft voor de Hunze. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de KRW doelen en aan een klimaatbestendig watersysteem.

Eén van de doelen van dit project is de waterkwaliteit van de Hunze te verbeteren door een natuurlijke inrichting van de beek wat een impuls vormt voor biodiversiteit en het natuurlijke reinigend vermogen van de beek. Daarnaast wordt de Hunze door deze inrichting van de beek in verbinding gebracht met het oorspronkelijke brongebied, waarmee meer schoon kwelwater kan worden aangevoerd.

Samengevat gelden de volgende hydrologische doelen:

- Robuust watersysteem met ruimte voor dynamiek
- Voldoen aan de ecologische waterkwaliteit. Benadert type R5 van de KRW met voldoende variatie in stroming, substraatvariatie en oever- en onderwaterbegroeiing behorend bij een langzaam stromende beek.
- Voldoende leefgebied voor in stromend water levende vissoorten en macrofauna.
- Weer aankoppelen aan het watersysteem van de Hunze
- Extensief beheer beekloop mogelijk

Randvoorwaarden hierbij zijn:

- Geen nadelige effecten op waterhuishouding aangrenzende gebieden, en eventueel mogelijkheden voor verbetering daarvan benutten.
- Behoud drooglegging landbouw bovenstrooms

3 VAN HUNZEVISIE NAAR INRICHTINGSPLAN

In 2014 presenteerden Het Drentse Landschap en Het Groninger Landschap, samen met de Natuur en Milieufederaties Drenthe en Groningen en het Wereldnatuurfonds, een nieuwe Hunzevisie 2030. Enerzijds om de balans op te maken, anderzijds om een nieuw vergezicht te presenteren voor 2030. Waar de Hunzevisie uit 1995 zich vooral richtte op Drenthe en het Zuidlaardermeergebied, kijkt de nieuwe Hunzevisie verder noordwaarts, richting de Waddenzee. Nu nog stopt de Hunze in het Winschoterdiep. Herstel van bron tot monding: dat is waar de Hunzevisie voor staat. De Hunzevisie is een integrale visie, waarin de functies duurzaam samengaan. Door de provincie Drenthe is in juni 2020 de Landschapsvisie Hunzedal opgesteld, specifiek gericht op het Hunzedal in Drenthe. Deze landschapsvisie is opgesteld omdat de Hunzevisie niet de gewenste beweging en snelheid bracht in de opdracht om voor 2027 het Hunzedal te hebben ingericht. Geconcludeerd werd dat een schaalstap nodig is tussen de Hunzevisie uit 2014 en de concrete inrichtingsplannen voor de deelprojecten, waaronder de Boermastreek. Voor het opstellen van het inrichtingsplan voor de Boermastreek is geput uit het gedachtegoed van de Hunzevisie en de Landschapsvisie.

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich op de overgang van de Hondsrug naar het beekdal van de Hunze en maakt deel uit van het aardkundige landschap genaamd Hunzedal. Dit landschap

is met name gevormd tijdens de een-na-laatste ijstijd (Saalien), waarbij de ondergrond werd opgestuwd door landijs uit Scandinavië. Smeltwaterrijen erodeerden vervolgens het landschap en zo ontstond het Hunzedal aan de oostzijde van de Hondsrug. Het diepe en in breedte variërende Hunzedal werd opgevuld met smeltwaterafzettingen, wat resulteerde in het brede dal dat zich onderscheidt van andere Drentse beekdalen. Tijdens het Eemien, een tussenliggende warmere periode, stond het dal in open verbinding met de zee en werden mariene sedimenten afgezet. In de laatste ijstijd, het Weichselien, werd het dal overstoven door een laag dekzand, afkomstig uit het drooggevalen Noordzeebekken. In het daaropvolgende warmere Holoceen ontstond veenvorming door een stijgende grondwaterstand. Eerst op de diepste delen en later op aangrenzende vlaktes. Door ontwatering en grootschalige turfwinning daalde de top van het veen aanzienlijk, waardoor lagere zandruggen weer aan de oppervlakte kwamen. Het hele Hunzedal in Drenthe kenmerkt zich door de macrogradiënt, fluvioglaciaal erosiedal, beekdalen, hoogveenrestanten, dekzandkopjes, rivierduinen, dekzandgordels, uitblazingslaagtes, pingoruïnes, puinwaaiers bij Voorste Diep, droogdalen, doorbraakdalen en kwelgebieden (langs macrogradiënt en lokale ruggen).

3.1.1 De groei van het veenpakket

Tijdens het Holoceen (dat begon 11.700 jaar geleden) groeiden de dalen dicht met veen en bleef de zeespiegel stijgen, daardoor kon in de aangrenzende vlakke gebieden het regenwater steeds moeilijker weg. In deze permanent natte omstandigheden groeide veenmosveen. Na verloop van eeuwen groeide dit uit tot een omvangrijke hoogveenkoepel die het Oostermoer vormde. Restanten van het voormalige veenpakket zijn vaak nog herkenbaar aan bodems met moerpodzolen.¹ Gegevens over de dikte en samenstelling van het veen vóór de start van de grote turfgraverijen zijn bekend over een gebied net ten zuiden van Zoersche Landen. Midden 19e eeuw werden in de Valther Venen de veendikten ingemeten. Aan de voet van de Hondsrug lag het dikste pakket.² Naar het oosten toe nam de veendikte geleidelijk af tot 1-2 meter bij de Mussel Aa en bestond daar voornamelijk uit bos- en zeggeveen. Op het moment van inmeten waren al enkele kanalen door het gebied gegraven en moet het veen aanzienlijk zijn ingeklonken, mogelijk 40 tot 50 procent. Dat het dikste pakket veen aan de voet van de Hondsrug lag valt te verklaren door kwelwater dat via de diepe ondergrond van de Hondsrug in deze dalvormige laagte uittrad. Het op de Hondsrug gelegen Odoornerveen bevorderde deze kwelstromen. Na afgraving van het hoogveen werden de gronden geschikt gemaakt voor akkerbouw en ontstonden de zogenaamde dalgronden.

1 *Spek 2004, p.220*

2 *Spek 2004, p.377*

Deze gronden zijn nu nog herkenbaar als moerige podzolgronden met een veenkoloniaal dek en een moerige tussenlaag (iWp). Idealiter werd daarbij de zandige ondergrond los gespit, deze werd toegemaakt met een laag van 50 cm bolster (jong veenmosveen uit de bovenste laag van het hoogveen), met daarboven een dun zanddek van 10 cm afkomstig uit de wijken.

Het Hunzedal bestaat uit deels gevormd door grofzandige smeltwaterafzettingen (M12) aan de oostflank van de Hondsrug. Deze afzettingen ontstonden tijdens het late Weichselien, een periode waarin de bodem tot grote diepte permanent bevroren was. Het smeltwater, afkomstig van de winterse sneeuwlaag die in het voorjaar smolt, stroomde aan de oppervlakte af omdat het niet in de bevroren ondergrond kon wegzakken. Gedurende eeuwen sleet het smeltwater bestaande dalen steeds dieper uit en werd grofzandig materiaal meegevoerd. Op plaatsen waar de stroomsnelheid verminderde, werd dit materiaal neergelegd. Later werd deze laag afgedekt met een laag dekzand. Hierdoor onderscheidt de bodem en het landschap zich nauwelijks van het dekzandlandschap. De smeltwaterafzettingen vormen grote ruggen die ongeveer een meter hoger liggen dan de omringende gebieden. Deze ruggen bevinden zich grotendeels in het veenkoloniale deel en moeten vóór de turfgraverij zijn overveend. Momenteel bestaat de bodem uit gooreerdgronden met leemarm en zwak lemig fijn zand (pZn21), waarbij veen niet meer voorkomt.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland

(AHN) zijn ronde depressies binnen de smeltwaterafzettingen te zien, vermoedelijk ondiepe uitblazingslaagten. In het uiterste westen van het onderzoeksgebied bevindt zich de rand van de puinwaaier van Exloo. Puinwaaiers zijn kenmerkend voor de droge dalen op de Hondsrug, maar zijn niet overal meer duidelijk herkenbaar in het reliëf. De grote puinwaaier is zichtbaar aan de vorm en de relatief steile helling. Hoewel de waaier zo groot is dat deze vanaf de grond niet volledig te overzien is, wordt aangenomen dat deze in de ondergrond een duidelijke gelaagdheid heeft. Het droge dal waaruit het sediment van de puinwaaier afkomstig is, bevindt zich onder bebouwd gebied, waardoor deze samenhang niet langer zichtbaar is. De puinwaaier bestaat uit materiaal dat is meegenomen vanuit het droge dal en gelijktijdig met het smeltwater is afgezet.

3.1.2 Bodemopbouw

In het plangebied bevindt zich een circa 12 meter dik sediment van de Formatie van Boxtel. Deze formatie, die dateert uit het Midden en Laat-Pleistoceen en vroeg-Holoceen, is onderverdeeld in negen laagpakketten. Elk van deze laagpakketten is op een unieke manier ontstaan, maar ze hebben gemeen dat ze zijn gevormd onder koude, periglaciale omstandigheden door lokale of kleinschalige processen. Hoewel niet overal duidelijk onderscheid kan worden gemaakt, worden de afzettingen in dat geval simpelweg aangeduid als de Formatie van Boxtel. Deze formatie bestaat onder andere uit (sneeuw) smeltwaterafzettingen en dekzanden. De lagere delen van deze dekzandgebieden zijn

in het Holoceen als eerste overveend geraakt, gevolgd door de aangrenzende vlakten. De plaatsen waar het zand nog steeds aan de oppervlakte komt en buiten het voormalige hoogveengebied ligt, worden gerekend tot het dekzandlandschap. Eén van deze plaatsen bevindt zich ten westen van de Hunze, waar een grote dekzandrug van ongeveer een meter hoogte ligt. Op het hoogste, zuidelijke deel van de rug is geen veen aanwezig, terwijl de overige delen van de rug bedekt zijn met een laag van 20-40 cm veen. De bodem bestaat uit madeveengronden op zand zonder humuspodzol, beginnend op een diepte van minder dan 1,2 meter.

3.1.3 Landschap van het beekdal

De Hunze loopt door een brede dalvormige laagte. Vanaf de randen van het dal ligt het zand steeds dieper en komen er op meerdere plaatsen veenpakketten voor variërend in dikte van 70 cm tot meer dan 300 cm. Door de aanwezigheid van kwel vanuit de Hondsrug en toenemende neerslag kon gedurende het Holocene een veenpakket groeien. De kwelstromen van de Hondsrug hadden invloed op de groei van het veen. Door zijn lange weg door de ondergrond bevatte dit kwelwater veel ijzer, kalk en andere voedingsstoffen. Op plaatsen die werden gevoed door dit voedselrijke kwel of overstromingswater van de Hunze groeide aanvankelijk mesotroof veen: rietveen, broekveen en zeggeveen. Het broekveen waar elzenbroekbos kon groeien werd later omgezet in hooilanden die rijk waren aan dotterbloemen.

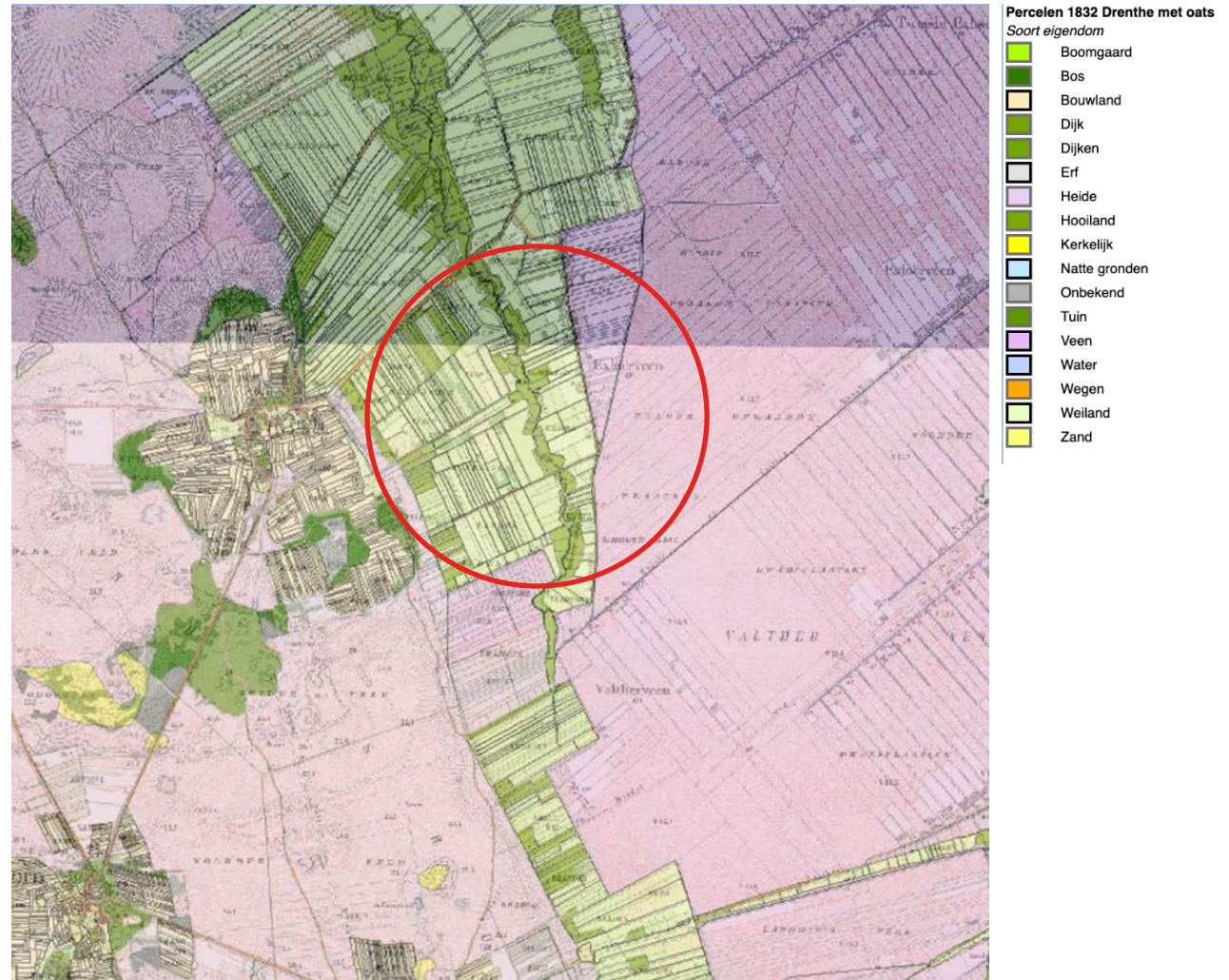

Foto van een kruiden- en faunarijke grasland zoals het uiteindelijk ook in Boermastreek eruit zal gaan zien. Bron: onbekend

3.1.4 De ontginning van het beekdal

De gronden direct langs de Hunze waren onregelmatig verkaveld en begin 19e eeuw in gebruik als hooiland. De Hunze werd hier voornamelijk gevoed door ijzer en kalkrijk kwelwater uit de Hondsrug. In deze voedselrijke gebieden kon rietveen, broekveen en zeggeveen groeien, die na ontginning ook zeer geschikt bleken als hooiland.

Op de kaarten die via HisGis beschikbaar worden gesteld zien we direct langs de beek veel hooilanden en direct daaraan grenzend de percelen die als weilanden in gebruik zijn.

Afbeelding. Bovenstaande kaart is een samengestelde kaart gemaakt met HisGis (gebruik) en de Bonnekaart. Het is duidelijk te zien dat aan de beek de natte gronden als hooiland in gebruik waren. Bron: www.HisGis.nl

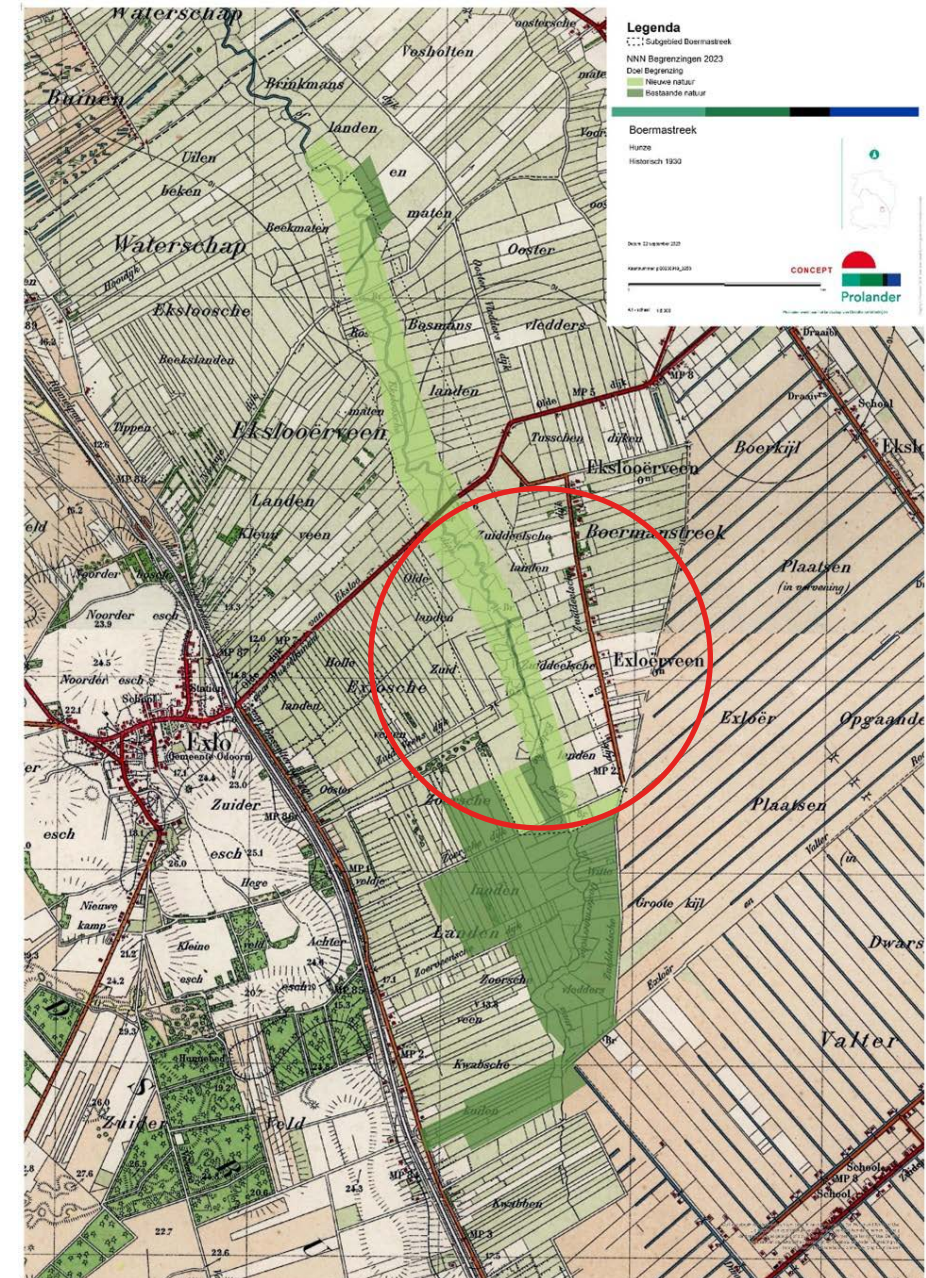
Afbeelding. Naaststaande kaart is een samengestelde kaart gemaakt met Gis waarbij de NNN begrenzing en bestaande natuur is geprojecteerd op een oude topografische kaart uit 1875.

Mei 2025 | Definitief Ontwerp

Bij de Ruilverkaveling Exloërveen (1931-1934) werd het gebied ten zuiden van de Oude Dijk sterk gewijzigd. De afwatering werd verlegd van het noorden via de Hunze, naar het oosten via Tweede Exloërmond. Smalle afwateringssloten werden verbreed om de afwatering te verbeteren dat akkerbouw mogelijk maakte.

Afbeelding. Naaststaande kaart is een samengestelde kaart gemaakt met Gis waarbij de NNN begrenzing en bestaande natuur is geprojecteerd op een topografische kaart uit 1930.

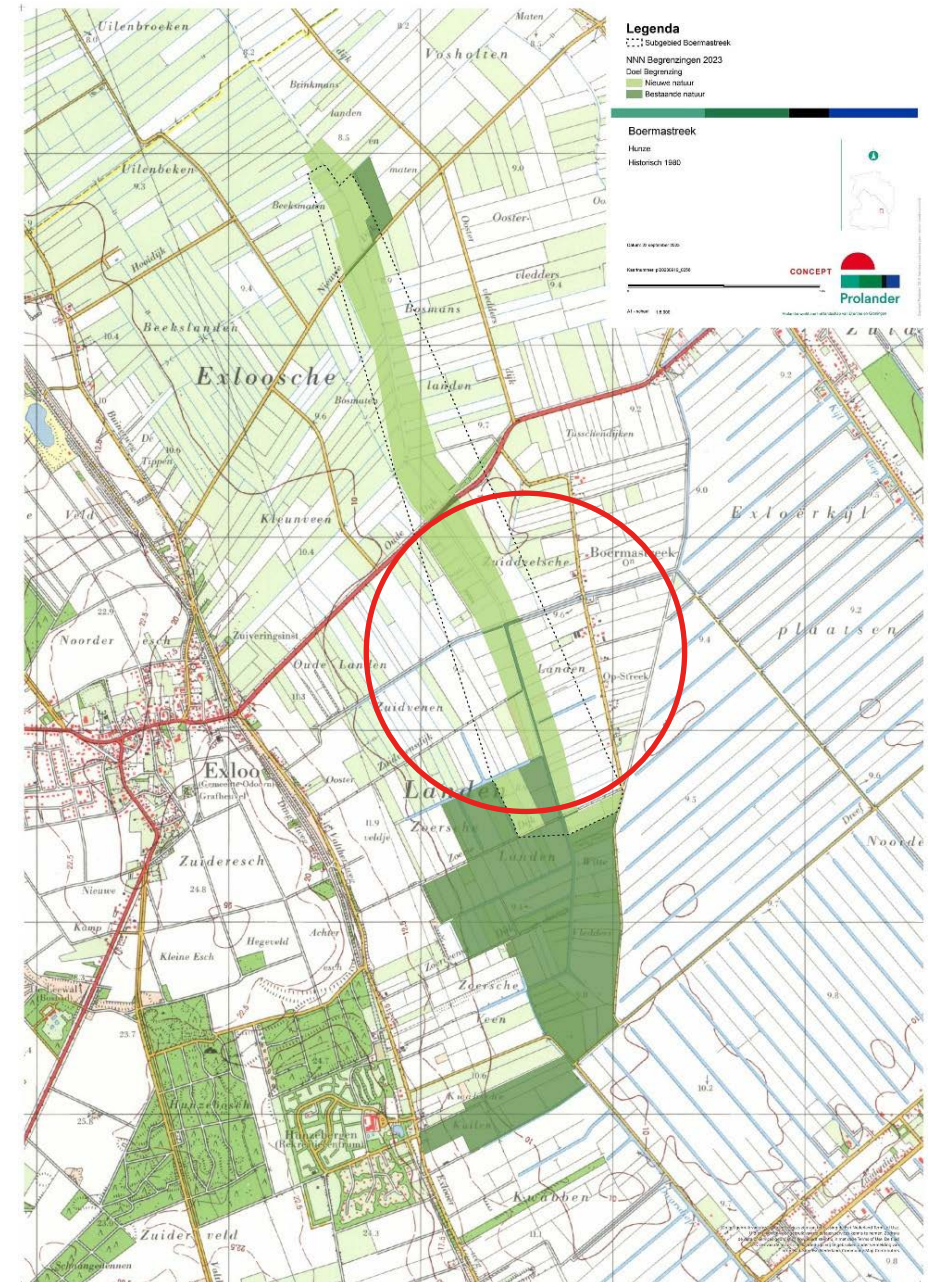

Vóór 1930 was nagenoeg het gehele gebied in gebruik als grasland, vijftig jaar later kwam er vrijwel uitsluitend akkerbouw voor. Bij de tweede Ruilverkaveling Exloërveen (1957 -1964) werd de Hunzeloo ten noorden van de Oude Dijk rechtgetrokken.

Afbeelding. Naaststaande kaart is een samengestelde kaart gemaakt met Gis waarbij de NNN begrenzing en bestaande natuur is geprojecteerd op een topografische kaart uit 1980.

In het kader van de Herinrichting Gronings-Drentse Veenkoloniën werd gekozen de Zoersche Landen als natuurgebied in te richten. In het voorjaar van 2021 werd gestart met de aanleg van een 59 hectare groot zonnepark ten zuiden van de Oude Dijk.

Om de bouwvoor op dikte te houden, te voorzien van humus en luchtig te houden werd bij de bewerking van deze gronden bolster opgeploegd. Wanneer dit veen aan de oppervlakte kwam oxideerde het. Door de herhaling van dit proces verdween geleidelijk de venige tussenlaag, nam het waterbergend vermogen van de bodem af, wat leidde tot een slechte beworteling van gewassen en een grotere kans op uitdroging. Dit proces wordt het slijten van de dalgronden genoemd. Veelzeggend is de term die men in de jaren '50 ook wel voor deze gronden hanteerde: veenkoloniën-noodgebieden.

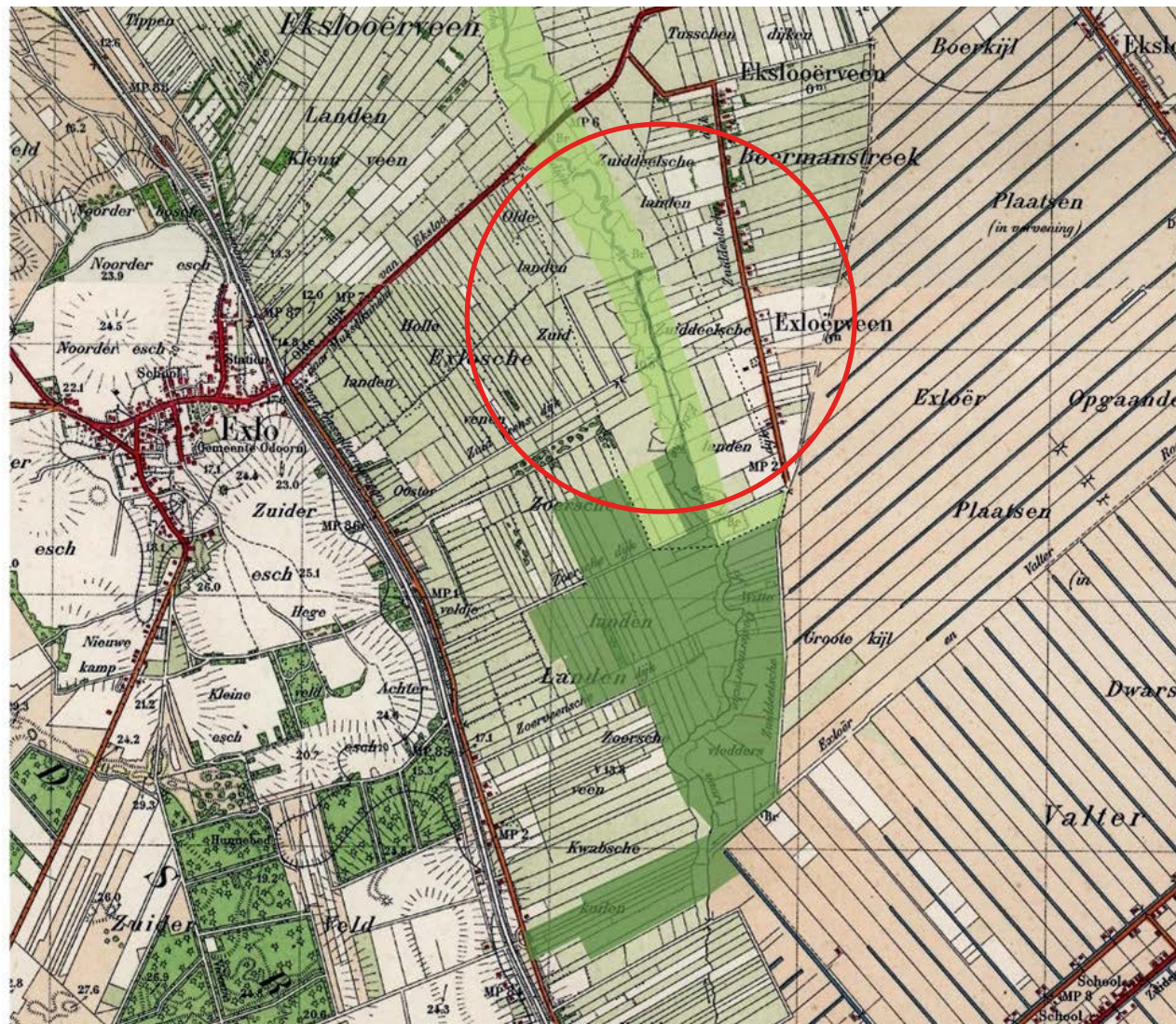
3.1.5 Toponiemen

Binnen het plangebied zien we op oude kaarten en beschrijvingen van veldnamen veel woorden terug die iets over het landschap vertellen. Ten noorden van de Oude Dijk treffen we aan weerszijden van de Hunze ma(de) toponiemen aan, zoals Bosmaten, Beekmaten, Brinkmans Landen en Maten. Dit wijst op een open moerasgebied met permanent natte omstandigheden dichtbij de beek. Broeknamen die wijzen op het voorkomen van elzenbroekbossen komen hier niet voor.

Beekdalontginning met een blokvormig verkaveling komen we tegen in de Witte Vledders en de Beekmanmaten. Zoals hierboven vermeld zullende Beekmaten voor aanvang van de ontginning uit een open moerasgebied hebben bestaan. Het toponiem Witte Vledders wijst op de overgang van voedselarme naar matig voedselrijke veengronden, in dit geval de hoogvenen in het oosten naar de venen in het beekdal.

De namen Oude Dijk en Nieuwe Dijk suggereert dat ze gefaseerd zijn aangelegd. In opstreckende verkaveling vanaf de Hondsrug of vanaf de dijken werd het gebied ontgonnen. Aan de veldnamen van de ontginningen kunnen we de natuurlijke omstandigheden of het grondgebruik herleiden. In het zuiden wijzen de Zoersche Landen en het Zoersche Veem naar de zure omstandigheden van de veenbodem. Ten noorden van de Oude Dijk treffen 't Kluinveen, wat verwijst naar turfwinning (kluin = turf).

Verder naar het noorden lagen de Uilenbeken die mogelijk verwijzen naar de lage ligging van het gebied (uile of oele betekent mogelijk laag weiland).

4 VOORONDERZOEKEN

Voorafgaand aan het uitwerken van het ontwerp is een aantal vooronderzoeken uitgevoerd om te bepalen of er in het gebied waarden voorkomen of andere zaken zijn die bepalend zijn of randvoorwaarden stellen aan het ontwerp.

4.1 Verkennend Natuur Onderzoek

Doel van het verkennend natuuronderzoek (Sweco, 23 november 2023) is om te bepalen of binnen of nabij het plangebied beschermde natuurwaarden of flora en fauna zijn aangetroffen.

Het plangebied waar rekening mee gehouden moet worden ligt niet in Natura-2000 gebied. Het dichtstbijzijnde gebied ligt op ongeveer 9 kilometer afstand (Drouwenerzand) gevolgd door het Elperstroomgebied op ongeveer 13 kilometer. Als gevolg van het planvoornemen vindt geen directe aantasting van Natura 2000-gebied plaats. Wel kunnen indirecte effecten ontstaan tijdens de aanlegfase vanwege stikstofuitstoot.

Het plangebied ligt voor een groot deel in NNN. Met de voorgenomen herinrichting wordt natuurontwikkeling beoogd, grotendeels gericht op de versterking van de beheertypen. Aanzienlijke milieueffecten op bestaande waarden in het gebied treden daarmee niet op.

Ten aanzien van de soortenbescherming is op basis van een veldinventarisatie en beschikbare bronnen onderzocht of er beschermde flora en fauna in het plangebied is aangetroffen.

In de huidige situatie zijn de volgende ecotopen aanwezig in het in te richten gebied:

- Agrarische graslanden
- Agrarische akkers (mais, aardappels)
- Sloten met weinig begroeiing tussen de akkers en de bermen met grasoevers
- Het Exloosche Diep met vrij steile grasoevers grenzend aan een schouwpad met waarlangs deels agrarische akkers en deels bos

Vegetatie

Tijdens het verkennend natuuronderzoek zijn geen beschermde plantensoorten, vissen, amfibieën en reptielen aangetroffen. Ook zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen, broedgebieden en nesten van vogels waargenomen.

Zoogdieren

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het plangebied. Wel zijn in het plangebied potentiële vliegroutes en nabij het plangebied foerageergebied aanwezig. Deze blijven echter intact. Ook gelden voorwaarden voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals het vermijden van kunstlicht bij werkzaamheden in de avonduren.

Omdat door aanwezige begroeiing niet volledig kan worden uitgesloten dat verblijfplaatsen van de otter en de bever aanwezig zijn, zal voorafgaand aan het vergraven van de oevers tot natuurvriendelijke oevers een controle moeten plaatsvinden. Dit kan het beste als de oevers kaal zijn. Dit aanvullend onderzoek kan

leiden tot een aanvraag in het kader van de omgevingsvergunning natuur.

Vogels

De werkzaamheden leiden niet tot vernietiging van mogelijke broedgebieden van vogels. Tevens zijn geen boomnesten of andere nesten aangetroffen. Werken buiten broedseizoen of vooraf een controle op eventueel broedende vogels.

Vissen

In de omgeving van het plangebied zijn wegens de habitatkenmerken geen beschermde vissen te verwachten. In de nieuwe situatie is sprake van meer begroeiing, wat gunstig is voor paaiplekken.

Amfibieën en reptielen

Beschermde soorten zijn niet aangetroffen. De oevers van het Achterste Diep worden natuurvriendelijk gemaakt, wat voor amfibieën leidt tot meer mogelijkheden voor ei-afzet. De omstandigheden worden daarmee verbeterd.

4.2 Milieuhygiënisch bodemonderzoek

Doel van het vooronderzoek (Sweco, 20 oktober 2023) is het nagaan of ter plaatse of in de nabijheid van het onderzoeksgebied bodembedreigende activiteiten plaatsvinden of hebben plaatsgevonden, waardoor mogelijk verontreinigende stoffen in de bodem terecht zijn gekomen.

Op basis van de historische kaarten wordt geconcludeerd dat het gebied altijd in agrarisch gebruik is geweest. Er zijn geen aanwijzingen verkregen van bedrijfsmatige activiteiten (bijv. een boerenerf) in het gebied. Ook zijn geen gegevens bekend over voormalige stortactiviteiten of ophogingen (toemaakdek) in het gebied. Het gebied is op de bodemkwaliteitskaarten geclassificeerd als bodemkwaliteitsklasse Achtergrondwaarde voor zowel de boven- als ondergrond.

Meerdere watergangen zijn in het verleden gedempt. Het is niet bekend of voor de dempingen gebruik is gemaakt van bodemvreemd materiaal, gebiedsvreemde en/of gebiedseigen grond. Er zijn een aantal dammen aanwezig die als verdachte puntbron dienen te worden beschouwd. Bij verwijdering van een dam is milieukundig onderzoek nodig. Tot slot zijn drie semi verhardingen aanwezig. Er zijn geen gegevens over de samenstelling voorhanden en zijn dus mogelijk verdacht.

Waterbodemonderzoek is op basis van de Nota waterbodembeheer vooralsnog niet noodzakelijk. Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek wordt geadviseerd om ter plaatse van meerdere verdachte deellocaties/ puntbronnen (dammen, twee semi-verharde paden en gedempte watergangen) binnen het plangebied een verkennend bodemonderzoek uit te voeren conform de NEN 5740 (bodem) en NEN 5707 (asbest) indien hier graafwerkzaamheden worden beoogd.

4.3 Archeologisch, aardkundig en cultuurhistorisch onderzoek

Het plangebied waarbinnen diverse bodemingrepen worden voorgenomen ligt in het beekdal van het Achterste diep, ook wel het Exloërdiep genoemd. In dit beekdal komen bodemtypen voor die bestaat uit venige gronden, gooreerdgronden en moerige gronden. In 2021 is een archeologisch bureau-onderzoek uitgevoerd door RAAP maar omdat het plangebied deels buiten het toen onderzochte gebied ligt is door Sweco een separate notitie archeologie opgesteld (Sweco, 5 juni 2024). In en rond het plangebied zijn enkele archeologische vondstmeldingen en waarnemingen bekend. In het noordelijke deel is in het verleden een restant van een keienpad opgegraven dicht bij de historische loop van de beek. Op basis van de landschappelijke situatie en de bekende archeologische waarden heeft het plangebied een middelhoge verwachting voor de aanwezigheid van vooral beekdal gerelateerde vondsten en structuren. Deze kunnen in voormalige (gedempte) meanders van de historische beekloop liggen. Mogelijk aanwezige structuren in die historische beekloop kunnen bestaan uit resten van voorden, afvaldumps, bruggen, kades en dergelijke. Vondsten zullen voornamelijk bestaan uit zogenaamde losse vondsten die ofwel intentioneel gedeponeerd zijn (bijv. offergaven) of verloren en gedumpt. Buiten die historische beekloop worden op basis van de gemeentelijke beleidskaart geen dekzandkopjes verwacht.

Vanuit de geldende beleidsregels met betrekking tot archeologie (bestemmingsplan en gemeentelijke archeologische beleidskaart)

geldt dat in de zones binnen het plangebied die aangeduid zijn als gebied met een 'hoge of middelhoge verwachting (beekdal)' archeologische onderzoek vereist is bij bodemingrepen. Voor het uit te voeren type vervolgonderzoek zal overleg met de gemeente plaatsvinden.

4.4 Ontploffbare Oorlogsresten (OO)

Op basis van de analyse van het historisch feitenmateriaal in het vooronderzoek OO conflictperiode (Sweco, 16 oktober 2023) wordt het onderzoeksgebied als ONVERDACHT aangemerkt op het aantreffen van ontploffbare oorlogsresten.

4.5 Kabels en leidingen

Er is een KLIC opgevraagd voor het plangebied en de omgeving. In het plangebied zelf is slechts één kabel aanwezig. Dit betreft een recent aangelegde stroomkabel vanaf het zonnepark in oostelijke richting. De kabel ligt op circa 1,10 m-maaiveld. Ter plaatse van de kruising met het Exloosche Diep is de elektriciteitskabel door middel van een gestuurde boring onder de watergang door gevoerd en ligt op een veilige diepte, waardoor extra maatregelen overbodig zijn als deze locatie in het ontwerp wordt gehandhaafd als kruisingslocatie.

Schetsontwerp

Zoals in vele Hunze projecten het geval is vormt de ligging van de beek rond de periode 1900 een inspiratiebron. Aangevuld met eigendomsgegevens, bodem- en morfologische gegevens worden de trajecten uiteindelijk bepaald. Als het vanwege grondeigendommen niet mogelijk is wordt er binnen de ruimtelijke hoofdopzet en vormtaal van de beek een alternatief tracé gezocht binnen het NN gebied.

Concreet komt het erop neer dat het huidige kanaal grotendeels wordt gedempt en er een nieuwe meandering met verschillende taluds wordt aangelegd. Zie hiervoor de volgende pagina

Kruiden- en faunairijk grasland

Schematisch weergegeven hermeandering van de oude beekloop ter plaatse van de huidige loop tussen Zoerse landen en de Oude dijk

Binnen de Zoerse landen wordt het huidige beekprofiel aangepast met natuurvriendelijke oevers (zie onderstaand profiel (rode stippellijn is het huidige profiel))

Legenda

- NNN zone (laagveenbos/ dynamisch moeras)
- NNN zone kruiden- en faunairijk grasland
- Bos/bomen (bestaand)
- Wegen
- Huidig beek/kanaal (oevers worden natuurvriendelijk gemaakt)
- Huidige beek/kanaal dempen
- Secundair (landbouw)water
- 'Beekloop 1900' opnieuw aan te brengen meandering
- Te onderzoeken traject voor afkoppeling landbouwwater op termijn
- Zonnepanelen (bestaande situatie)

Boermastreek
Schetsontwerp

27 okt 2022

5.2 Watersysteem

Een hydrologisch onderzoek is uitgevoerd voor het plangebied (Sweco, 28 mei 2024) waarin de huidige hydrologische situatie is beschreven, de uitgangspunten voor het ontwerp, het ontwerp en de effecten van het ontwerp. Om de Zoersche Landen weer als brongebied van het Achterste Diep te laten functioneren wordt het winterpeil verhoogd. Het nieuwe winterpeil is met NAP +7,60 m gelijk aan het huidige zomerpeil. Hierdoor wordt het mogelijk om zo veel mogelijk afvoer uit het bovenstrooms gelegen gebied via een bestaande duiker onder de Oude Dijk door richting het Achterste Diep te leiden.

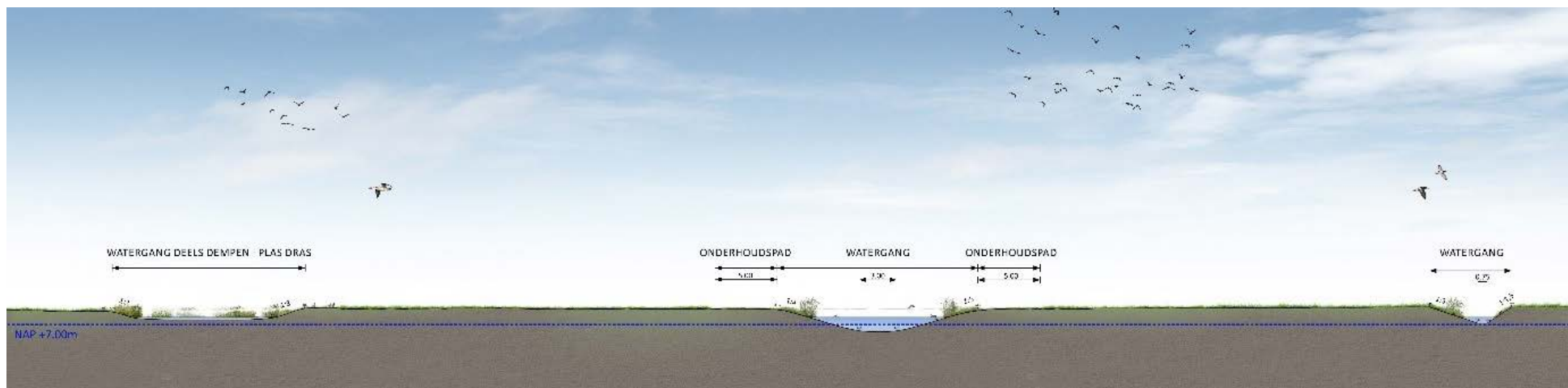
Op basis van een historische waterstaatskaart uit 1889 is de aslijn van de meanderende beekloop bepaald. Aanpassingen aan deze aslijn zijn doorgevoerd daar waar de huidige eigendomssituatie of andere zaken hiertoe aanleiding vormen, dan is gezocht naar een logische ligging door de lage terreindelen.

De beoogde aslijn ligt zoveel mogelijk buiten het huidige profiel van de brede leggerwatergang om de technische uitvoerbaarheid te vereenvoudigen (deels in profiel dempen van watergangen is lastig). De afmetingen van de nieuwe meanderende beekloop zijn bepaald op basis van de gewenste afvoer naar het Achterste Diep en meer ruimte voor ontwikkeling van begroeiing. De taluds van de beekloop zijn variabel en meer natuurlijk met steile oevers in de buitenbochten en flauwe oevers aan de binnenzijde van de bochten. Langs de meanderende beekloop wordt een tweezijdig onderhoudspad gerealiseerd. De genormaliseerde beekloop wordt grotendeels gedempt tot aan maaiveld met de vrijkomende grond uit de meanderende beekloop. Delen worden beperkt gedempt zodat ondiepere watervoerende delen overblijven.

De bestaande stuw bij de Boermastreek en de duiker met schuifafsluiter onder de Oude Dijk worden voorzien van een automatische sturing die gericht is om zoveel mogelijk afvoer naar het Achterste Diep te leiden. Alleen bij te hoog oplopende waterstanden wordt een deel van de afvoer via de stuw bij de Boermastreek in noordoostelijke richting afgevoerd.

De bestaande watergangen vanaf de Hondsrug blijven aangetakt aan de meanderende beekloop. Nieuwe grenssloten langs delen van het plangebied verzorgen de afwatering van aangrenzende particuliere percelen. Deze grenssloten takken op enkele plaatsen aan op de meanderende beekloop.

Onderstaand dwarsprofiel over de NNN-strook

5.3 Maatregelen nieuwe natuur

De gewenste natuurdoelen zijn vooral gebaat bij een extensieve vorm van beheer en een zo natuurlijk mogelijk waterregime. Het beheer is gericht op de realisatie van kruiden- en faunarijk grasland en lokaal her en der wat spontane opslag van bomen en struiken. De meanderende beekloop biedt door de afwisselende taludhellingen meer ruimte voor de ontwikkeling van onderwater- en oeverbegroeiing.

Delen van de oude hoofdloop blijven in het gebied als verlandende moerasjes. Voor het verlandingsproces worden ze wel in zekere mate verondiept, zodat een waterschijf van enkele decimeters overblijft.

De binnen NNN gesitueerde perceelsslotsen worden zoveel mogelijk verondiept tot greppels (diepte circa 0,30 m-mv) om gebiedseigen water vast te houden binnen de NNN.

Tijdens de inrichting van het Achterste Diep ten noorden van de Oude Dijk zo'n 10 jaar geleden is een kleine zoogdierentunnel onder de Oude Dijk gelegd. Aan de noordzijde is toen een wildraster geplaatst die de migrerende dieren geleidt richting deze tunnel. Aan de zuidzijde wordt aanvullend hierop nu ook een dergelijk faunaraster geplaatst langs de Oude Dijk.

Voor de tijdelijke opslag van maaisel dat vrijkomt uit de natuurpercelen wordt op drie locaties een opslagplek gerealiseerd. Deze plekken worden voor de toegankelijkheid verhard met grasbetonstenen.

Meanderende beekloop door kruiden- en faunarijkgrasland met her en der wat opslag en moeraszones.

Beekloop noordzijde Oude Dijk

*Koppeling van Exloosche diep aan Achterste Diep
ter hoogte van de Oude Dijk met faunaraster en
maaiselopslagplek.*

5.4 Recreatie

Voor de recreatieve beleving van het gebied wordt de bestaande wandelroute over het onderhoudspad langs het Exloosche Diep gehandhaafd. In de nieuwe wildafrastering langs de Oude Dijk wordt een klaphekje geplaatst. De route is herkenbaar door kleine paaltjes met een bordje langs de paden.

De beekloop kan op twee locaties door wandelaars worden overgestoken via twee nieuwe bruggetjes. De eerste brug ligt in het verlengde van de hoofdwatgang naar de Boermastreek bij een bestaand knooppunt van het wandelnetwerk en vervangt een dam met duiker. De brug is ca. 1,5 m breed. Hiermee blijft de toegankelijkheid vanaf de Boermastreek over het onderhoudspad richting de ecologische zone rondom het zonnepark behouden. De tweede brug ligt in de Zoersche Dijk en vervangt ook een bestaande dam met duiker. Hier wordt door de gemeente de realisatie van een betonnen fietspad naast de zandweg beoogd. De nieuwe brug wordt geschikt voor wandelaars en fietsers met een breedte van 2,5 m.

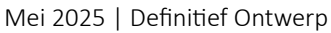

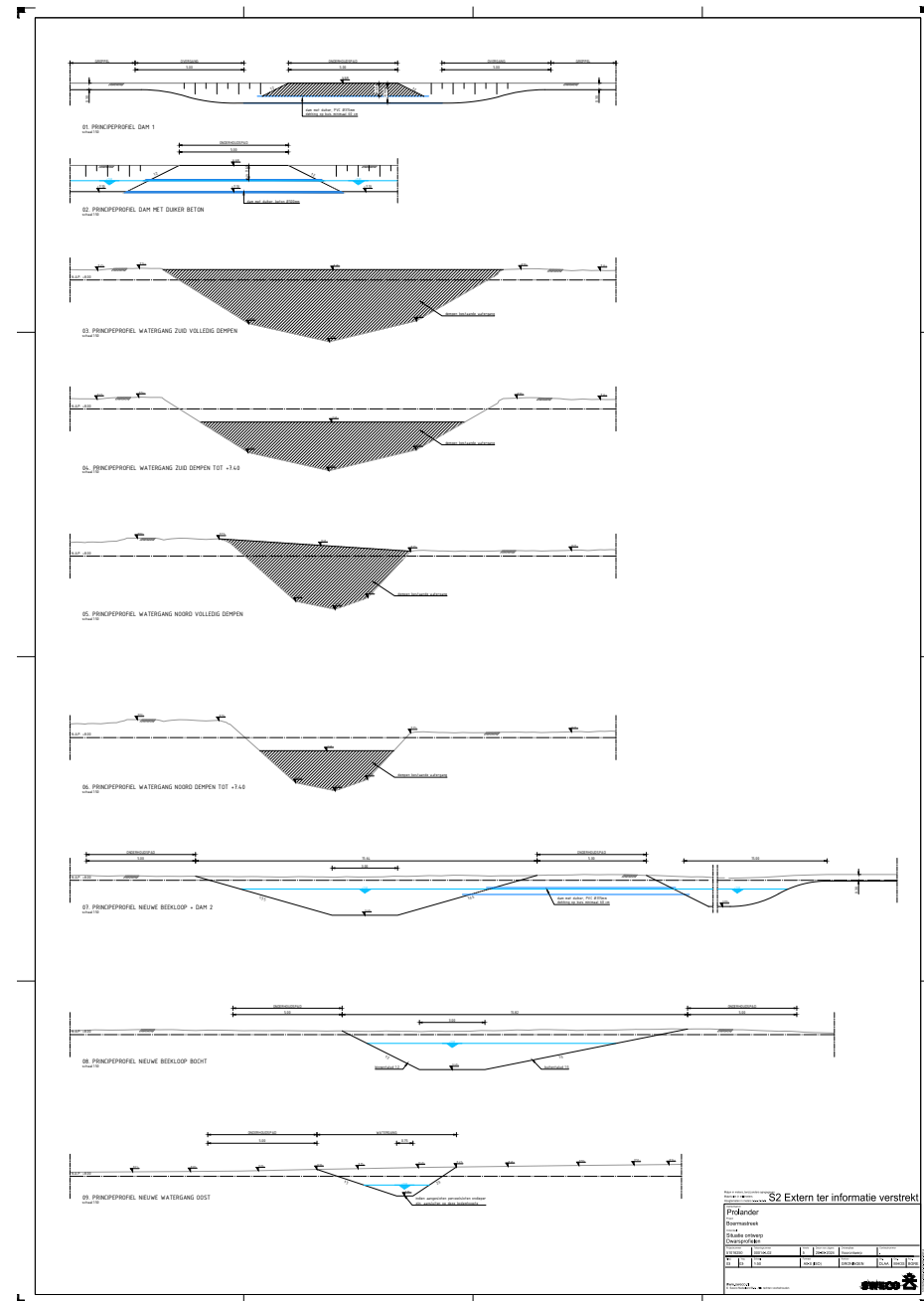
Fiets- wandelbrug

Fiets- en wandelbrug Zoersche Dijk

5.5 Mitigerende maatregelen

Door instellen van een peil dat jaarrond gelijk is aan het huidige zomerpeil ontstaat een afname van de landbouwkundige winterdrooglegging in de resterende agrarische percelen binnen het peilgebied. In het grootste deel van deze percelen leidt dit tot een verbeterde situatie met minder te diepe grondwaterstanden. In de lagere delen van enkele percelen is echter sprake van een te geringe landbouwkundige drooglegging. Hier worden in overleg met deze eigenaren mitigerende maatregelen getroffen.

6 EFFECTEN VAN HET PLAN

6.1 Toetsing aan de opgaven

Met het ontwerp wordt voldaan aan de opgaven zoals beschreven in hoofdstuk 2.

Realisatie NNN

Met de realisatie van de maatregelen wordt 38,6 ha NNN ingericht waarin de gewenste natuurtypen zich kunnen ontwikkelen. Het natuurgebied wordt natter door de ontwatering van de NNN zoveel mogelijk te beperken en het waterpeil te verhogen. Met het realiseren van verlandende moeraszones in de gedeeltelijk gedempte genormaliseerde beek wordt ruimte geboden voor moerasvegetaties. Door het extensievere maaibeheer ontwikkelt zich een kruiden- en faunairijk grasland met her en der wat spontane opslag.

Natuur verbinden

Het migratieknelpunt voor fauna bij de Oude Dijk wordt opgeheven. Migrerende fauna kan veiliger de Oude Dijk passeren door de realisatie van het kleinwilddraster dat aansluit op de bestaande faunatunnel. Door de herstelde hydrologische koppeling aan het Achterste Diep ontstaat een aaneengesloten beeksysteem waarmee de aquatische ecologische verbinding wordt hersteld en vissen en macrofauna kunnen migreren. De ecologische verbinding via zowel land als water tussen de grotere natuurterreinen LOFAR-gebied en de Zoersche Landen en het Exloosche en Achterste Diep wordt hiermee gerealiseerd. Klimaatbestendigheid vergroten
Door het verhogen van het peil wordt de

hydrologische koppeling van de Zoersche Landen aan het Achterste Diep gerealiseerd. Het kwelwater uit de Hondsrug ter plaatse van de Zoersche Landen wordt hierdoor geleid richting het Achterste Diep. De periode met stromend water in het Achterste Diep wordt hierdoor verlengd. De koppeling maakt het tevens mogelijk om meer water vertraagd via het Hunzesysteem af te voeren in natte perioden waardoor het boezemsysteem wordt ontlast op dat moment. De koppeling draagt bij aan de klimaatbestendigheid in zowel droge als natte perioden.

Bijdragen aan behalen van de KRW-doelen

De nieuwe meanderende beekloop van ruim 2,2 km lang biedt veel meer variatie in waterdiepte en structuur. Dit is gunstig voor de ecologische waarden van de beek. Binnen het natte profiel is meer ruimte voor de ontwikkeling van onder water vegetaties waardoor het natuurlijk reinigend vermogen van de beek verbetert. Ook zorgt dit voor een impuls voor de biodiversiteit. De toenemende aanvoer van kwelwater is goed voor de waterkwaliteit in het Achterste Diep. De herstelde hydrologische koppeling in combinatie met een natuurlijker inrichting van het waterlichaam draagt bij aan het behalen van de KRW-doelen van de Hunze.

6.2 Toetsing aan de overige randvoorwaarden

6.2.1 Ecologie

Natura 2000

Versnippering of verstoring van een Natura 2000-gebied is niet aan de orde. Om te kunnen bepalen of er projectgebonden stikstofdepositie

plaatsvindt op omliggende Natura 2000-gebieden moet een berekening met het model AERIUS uitgevoerd worden. Als blijkt dat de uitkomst van de AERIUS berekening dat er een project gerelateerde stikstof depositie plaatsvindt op een kwetsbaar Natura 2000-gebied, die hoger is dan 0,00 mol N/ha/jr, dient aanvullend een ecologische beoordeling uitgevoerd te worden om te kunnen bepalen of sprake is van significant negatieve effecten. Afhankelijk van deze beoordeling kan mogelijk aanvullend onderzoek (Passende Beoordeling) en/ of vergunning nodig zijn.

Soortenbescherming

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn otter en bever waargenomen. Voordat er wordt gegraven voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers, moet buiten het groeiseizoen worden vastgesteld of uitgesloten dat zich op die locatie een beverburcht of een verblijfplaats van een otter bevindt. Verder is omgeving van het plangebied geschikt als broedplaats voor vogels (algemene soorten). Om verstoring van broedende vogels te voorkomen zullen de werkzaamheden buiten het broedseizoen (grofweg half maart t/m juli met uitloop tot halverwege augustus) uitgevoerd moeten worden.

Als niet voorkomen kan worden om in het broedseizoen te werken dient kort voor de uitvoering gecontroleerd te worden of sprake is van broedgevallen binnen de verstoringafstand van de werkzaamheden. Als dit het geval is moet worden gewacht tot de jongen uitgevlogen zijn. Door het ontbreken van bomen en gebouwen

binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen aanwezig binnen het plangebied. Tijdens het veldbezoek is geen geschikt habitat voor overige beschermde, niet vrijgestelde, soorten waargenomen. Negatieve effecten op overige niet vrijgestelde beschermde soorten zijn uit te sluiten.

Zorgplicht

Voor eventueel aanwezige algemene (vrijgestelde) soorten geldt een vrijstelling voor ontheffing vergunning bij overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Wel dient ook voor vrijgestelde soorten te allen tijde het optreden van negatieve effecten te worden voorkomen. Daarnaast geldt tijdens de werkzaamheden voor alle soorten de zorgplicht, wat betekent dat nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Aanwezige dieren dienen in de gelegenheid gesteld te worden het plangebied te verlaten.

Provinciaal natuurbeleid

De geplande maatregelen dragen bij aan de afgesproken NNN-doelen vanuit het provinciaal beleid voor de Hunze.

6.2.2 Maatregelen Hydrologie

Op basis van de beschrijving in het hydrologisch onderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

Behalen projectdoelen:

- Het ontwerp geeft voldoende mogelijkheden

om water door te voeren richting het Achterste Diep, via de inlaat onder de Oude Dijk

- Het exacte doorvoerdebiet kan op verschillende manieren gestuurd worden, afhankelijk van de praktijksituatie
- Met het aankoppelen van het brongebied Zoersche Landen wordt het afvoergebied van het Achterste Diep vergroot waardoor hier meer en langer stroming ontstaat en kwelwater vanaf de Hondsrug naar de Hunze wordt geleid in plaats van richting het Stadskanaal

Ontwerp:

- De in het ontwerp opgenomen kunstwerken en watergangen voldoen aan de voorwaarden van maximaal toelaatbare opstuwing

Effecten overige belangen binnen projectgebied:

- Voor de resterende landbouwkundige gebieden is in beeld gebracht welke ontwikkelingsmogelijkheden er zijn. In overleg met de eigenaren wordt per locatie bepaald welke optie de voorkeur heeft
- Bij de ontwikkeling van mogelijke woningbouw in Buurtschap Deelsche landen is in het bestemmingsplan opgenomen dat rekening wordt gehouden met een jaarronde waterstand van NAP +7,60 m. Dit is ook het uitgangspunt van dit ontwerp
- Met het uitdiepen van de oostelijke sloot bij het mestbassin wordt verwacht dat de opbolling van de grondwaterstand onder het mestbassin niet toeneemt. Er vindt dan geen verslechtering plaats ten opzichte van de huidige situatie. Er wordt nog wel onderzocht of het mestbassin verplaatst kan worden naar buiten het plangebied

Conclusies

Effecten buiten projectgebied:

- Er zal minder water worden afgevoerd richting het gebied Veenkoloniën, waardoor de waterstand tijdens hoge afvoeren daar iets dalen
- Er wordt meer water afgevoerd door het Achterste Diep. De waterstanden nemen hierdoor toe met maximaal 22 cm. In de praktijk kan makkelijk bijgestuurd worden als de waterstand te hoog oploopt (minder doorvoer van water vanuit plangebied naar Achterste Diep)
- Bovenstrooms van het projectgebied is alleen in situaties met hoge afvoer een beperkte toename van de waterstand berekend. Door in die situaties de klep van stuw Nijhof te verlagen kan dit effect worden gemitigeerd. In de overige situaties is er geen effect van het ontwerp op de waterstanden bovenstrooms

Aanbevelingen

Voor het vervolg doen wij de volgende aanbevelingen:

- Onderzoek of het op termijn toch mogelijk is om de omleidingsroute voor het bovenstroomse landbouwgebied te realiseren. Dit is mogelijk gunstig voor de kwaliteit van het water wat doorgevoerd wordt naar het Achterste Diep
- Voeg een extra meetpunt voor waterkwaliteit toe, in het projectgebied. Hiermee kan meer inzicht worden verkregen in de kwaliteit van water dat doorgevoerd wordt richting het Achterste Diep

7 EIGENDOM, BEHEER EN ONDERHOUD (EBO)

7.1 Eigendom en beheer

Een deel van de in te richten gronden zijn in eigendom van Het Drentse Landschap. De overige gronden zijn in eigendom van de provincie die nog worden overgedragen aan een toekomstige eindbeheerder.

De graslanden worden niet bemest en jaarlijks gefaseerd gemaaid vanaf 15 juni. Fasering houdt in dat niet alles tegelijk wordt gemaaid maar dat delen later worden gemaaid en delen ook een jaar kunnen overstaan. Dit is van belang voor de overleving van insecten, maar ook voor het broedsucces van diverse graslandvogels zoals de veldleeuwerik en de graspieper. Het maaisel wordt afgevoerd. Dit beheer zorgt voor ruimtelijke variatie in structuur en vegetatietypen, en is daarmee goed voor de soortenrijkdom. In het begin kan het wenselijk zijn om als een vorm van overgangsbeheer pleksgewijs een keer vaker (of iets eerder) te maaien om relatief snel tot schralere en soortenrijkere graslandvormen te komen.

Doordat het gebied vernat door het dempen en verondiepen van sloten kan het zijn dat naast de moers- en ruigte-elementen en kruidenrijke graslanden er op lage plekken ook vochtiger vormen van graslanden ontstaan. Het beheer hiervan is gelijk aan dat van de kruidenrijke graslanden. Met het schraler worden van de graslanden in de tijd kan het beheer extensiever worden, door minder vaak te maaien en/of de maaidatum in de meest schrale delen naar achteren te schuiven (bv. richting 15 juli of begin augustus).

7.2 Monitoring en evaluatie

Van belang is de ontwikkeling van de graslanden en overige vegetaties te monitoren zowel qua plant- als diersoorten, in ieder geval op SNL-soorten. Daarmee kan worden geëvalueerd of het beheer tot realisatie van natuurdoelen leidt of dat dit op zeker moment moet worden bijgesteld.

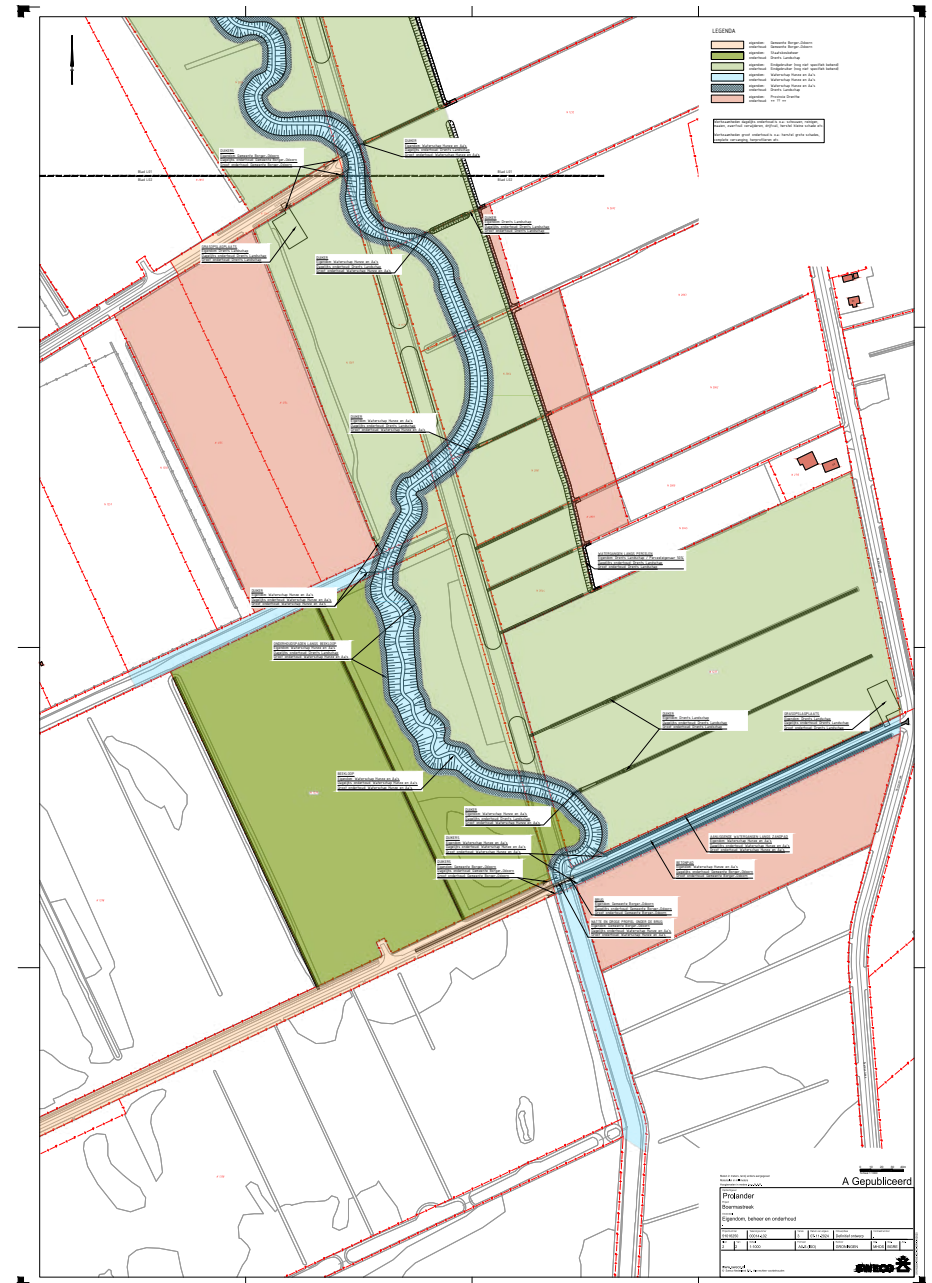
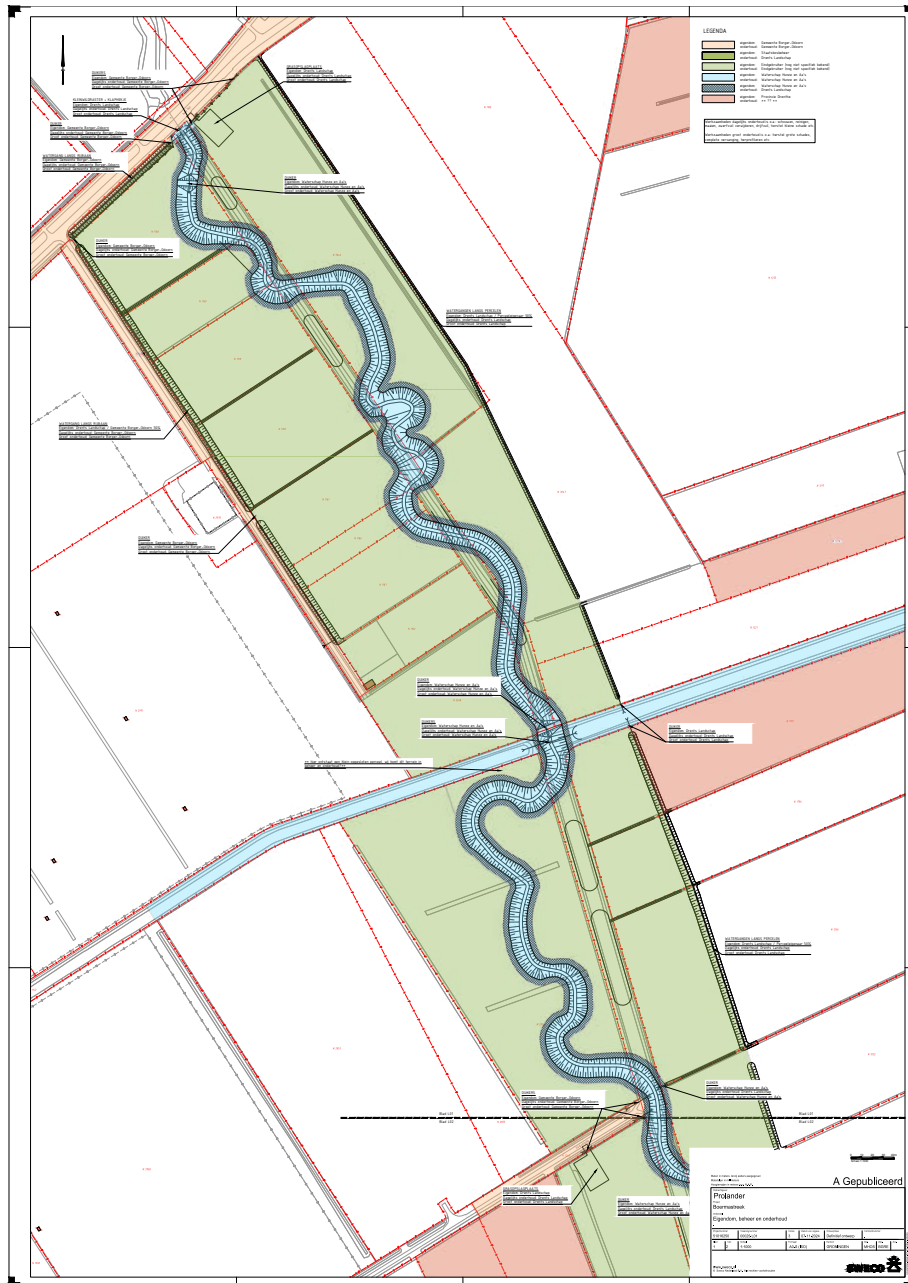
7.3 Mogelijkheden voor het beperken van de effecten op de omgeving

In en rondom het plangebied zijn een aantal grondwatermeetpunten geplaatst. Deze monitoring wordt de komende jaren vervolgd.

Er zijn enkele lagere delen van agrarische percelen waar de drooglegging door de voorgenomen peilverhoging mogelijk te beperkt is voor het beoogde agrarische gebruik. Om dit effect te mitigeren zijn de volgende mogelijkheden inzetbaar:

- Het ophogen van het perceel om in de winter/voorjaar het verlies aan drooglegging te compenseren
- Het aanbrengen van drainage om de grondwaterstanden beter te reguleren
- Óf het accepteren van minder drooglegging in de winter/voorjaar, ten gunste van de betere drooglegging in de zomer
- Óf ruil/verkoop van de lage gronden

In overleg met de grondeigenaren wordt bepaald wat de voorkeur heeft

8 PROCEDURES EN UITVOERING

Ruimtelijke procedures

Omgevingsplan en benodigde vergunningen

Na vaststelling van het ontwerp-inrichtingsplan voor de zomer van 2024 wordt gestart met de voorbereiding van de uitvoering en het omgevingsplan en aanvraag van de benodigde vergunningen.

9 COMMUNICATIE

Projectgroep, bewonersbijeenkomsten en stakeholdersoverleggen

Om na het schetsontwerp de vervolgstap naar definitiefontwerp verder op te pakken is Sweco benaderd om het vervolgtraject op te pakken. Dat vervolgtraject bestaat uit het maken van een plankaart, het uitvoeren van de benodigde onderzoeken en het opstellen en indienen van de vergunningaanvraag. In september heeft Sweco dit traject opgepakt en heeft de Project Start Up (PSU) plaatsgevonden met de bestaande stakeholders geformeerd uit vertegenwoordigers van Waterschap Hunze en Aa's, Het Drentse Landschap, gemeente Borger-Odoorn en Prolander.

Al eerder heeft deze projectgroep via diverse overleggen en schetssessies de wensen, doelen en randvoorwaarden in beeld gebracht voor de organisaties van de projectgroep die een plaats moeten krijgen in het inrichtingsplan. Dat heeft geleid tot het schetsontwerp welke uitgangspunt is voor het vervolg.

De omwonenden zijn in het najaar van 2022 geïnformeerd over de plannen en hebben tijdens de bijeenkomst en aan de hand van een zogenaamde Tip-formulier hun wensen en ideeën kunnen aangeven. Deze wensen en ideeën zijn zoveel mogelijk meegenomen in het inrichtingsplan. Daarnaast is afstemming geweest met diverse stakeholders om hun wensen en ideeën inzichtelijk te krijgen.

Input vanuit de bewonersbijeenkomsten

Wat is nav gebiedbijeenkomst nog aangepast aan het plan?

Extra voetgangersbrug

Zie voor een verdere uitwerking van het participatiedeel het verslag in de bijlagen.

10 WIJZE VAN UITVOERING

Er wordt een contractdocument opgesteld met bijbehorende tekeningen voor een aannemer die het werk gaat uitvoeren. In dit contractdocument wordt o.a. omschreven welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden, waar de aan- en afvoerroutes moeten komen en wat de werktijden zijn.

Voordat met de uitvoering gestart kan worden, is nog nadere informatie nodig met betrekking tot de detailplanning, werkvolgorde, fasering e.d. De nadere uitwerking van dit soort details

vindt plaats in de voorbereidingsfase op basis van dit ontwerp-inrichtingsplan en de verleende vergunningen en de vertaling ervan in een bestek.

Vanzelfsprekend zal er tijdens de uitvoering zorgvuldig te werk worden gegaan waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige natuurwaarden en archeologische waarden. Om nadelige gevolgen voor de flora en fauna te voorkomen wordt een ecologisch werkprotocol volgens de Wet natuurbescherming opgesteld. Dit protocol wordt onderdeel van het uitvoeringscontract.

Tijdens de uitvoering van het werk worden de gebruikelijke voorwaarden gehanteerd om overlast op de omgeving, zoals geluidsoverlast en hinder door wegafzettingen, zoveel als mogelijk te beperken. Vanzelfsprekend wordt tijdens de uitvoering ook rekening gehouden met de verkeersveiligheid. Toezicht op de uitvoering vindt plaats door een toezichthouder van/namens Prolander.

10.1 Planning en organisatie

De uitvoering van het inrichtingsplan valt onder de verantwoordelijkheid en aansturing van de provincie Drenthe. Prolander verzorgt de voorbereiding van de planvorming en procedures en begeleidt de uitvoering.

De uitvoering van dit plan wordt beoogd in de periode 2025.

In de voorbereiding op de realisatie wordt een aantal detailonderzoeken en -uitwerkingen opgesteld. Dit betreft onder meer:

- Uitvoeren sonderingen ter plaatse van de fietsbrug;
- Uitvoeren historisch bodemonderzoek (milieuhygiënisch onderzoek NEN5717/5725) bij o.a. te dempen sloten en te verwijderen dammen/duikers;
- Opstellen programma van eisen archeologische begeleiding voor grondwerkzaamheden ter plaatse van gebiedsdelen met een archeologische verwachtingswaarde;
- Uitvoeren stikstofberekening van de maatregelen (Wnb);
- Opstellen ecologisch werkprotocol.

10.2 Grondbalans

In onderstaande tabel is de grondbalans weergegeven. Hierin is onderscheid gemaakt in te dempen en te ontgraven van watergangen. De watergangen die worden gedempt, zijn die welke haaks op de hoofdwatgang staan en hierin afwateren. De meeste van deze watergangen zullen óf volledig worden gedempt óf omgevormd tot een greppel, om nog enige waterafvoer richting de beekloop of moerasachtige plekken te behouden. Op sommige locaties zal de hoofdwatgang geheel of gedeeltelijk worden opgevuld om moerasachtige gebieden te creëren.

Voor het ontgraven is een onderscheid gemaakt tussen de beekloop en de nieuw aan te leggen watergangen, die dienen als grens tussen de natuur- en landbouwpercelen. De bijbehorende

nummers zijn te vinden in de plankaarten in bijlage.

Met de werkzaamheden zoals die weergegeven zijn op de plankaarten blijkt dat er een overschot aan grond zal zijn. Dit overschot kan voor een groot deel gebruikt worden voor het ophogen van percelen die door de peilverhoging te nat zouden worden.

Wanneer tijdens de graafwerkzaamheden afwijkingen in de waterbodem/ baggerspecie worden aangetroffen,

dienen passende maatregelen conform de vigerende wet- en regelgeving getroffen te worden. Gezien het feit dat in principe gewerkt gaat worden met een gesloten grondbalans in het gebied, kan grondverzet in het gebied plaatsvinden op basis van de bodemkwaliteitskaart. Mocht tijdens graafwerkzaamheden afwijkingen/stortmateriaal worden aangetroffen, dienen ter plaatse van deze waarneming passende maatregelen conform de vigerende wet- en regelgeving worden genomen.

Grondbalans Boermastreek	
Omschrijving	Hoeveelheid (m3)
Dempen watergangen haaks op beekloop	6400
Dempen hoofdwatgang zuidzijde (volledig)	18600
Dempen hoofdwatgang zuidzijde (tot +7,40 NAP)	7700
Dempen hoofdwatgang noordzijde (volledig)	6800
Dempen hoofdwatgang noordzijde (tot +7,40 NAP)	1600
Totaal te dempen grond	41100
Ontgraven beekloop	47800
Ontgraven watgang nr.	1300
Ontgraven watgang nr. 25	2000
Ontgraven watgang nr. 26	2600
Ontgraven watgang nr. 27, 28 en 29	4500
Totaal vrijgekomen grond	58200
Overschot grond	17100

11 RISICOANALYSE

Bijlagen

12 BRONNEN

Literatuur

- Archeologische notitie plangebied herinrichting Boermastreek bij Exloo, gemeente Borger-Odoorn, Sweco, 30 januari 2024
- Vooronderzoek (bodem en waterbodem) locatie Boermastreek te Exloo, Sweco, 20 oktober 2023
- Verkennend natuuronderzoek Boermastreek Exloo, oriënterend natuuronderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur, Sweco, 23 november 2023
- Vooronderzoek ontplofbare oorlogsresten conflictperiode Boermastreek, Sweco, 16 oktober 2023
- Sweco | Boermastreek Hydrologisch onderzoek Projectnummer N/A Datum 08-11-2023 Versie C1 Document referentie Rapportage Hydrologisch onderzoek Boermastreek_v5.docx 35/6
- Hunzevisie
- Landschapsvisie Hunzedal (2019)

Websites

www.topotijdreis.nl
www.pdok.nl
www.bodemdata.nl

archieven

BIJLAGEN

Boermastreek		Afspraken eigendom, beheer & onderhoud (EBO)															SWECO 	
		Bijbehorende tekening: 00025-L01 en L02 Versie 2.0 Datum: 07-11-2024 Status: Gedeeld voor akkoord																
		DL = Eindgebruiker (nog nader te bepalen) G = Gemeente Borger-Odoorn WP = Waterschap Hunze en Aa's SBB = Staatsbosbeheer					DO = Dagelijks onderhoud GO = Groot Onderhoud											
Nr	Onderdeel	Eigendom					Beheer (a.b.v. wet)					Onderhoud					Omvat de volgende werkzaamheden op hoofdlijnen:	
		DL	WP	G	PA	SBB	DL	WP	G	PA	SBB	DL	WP	G	PA	SBB		
EINDGEBRUIKER (NOG NADER TE BEPALEN)																		
1	Grasopslagplaatsen	x					x					DO/GO					DO: schouwen, reiniging, herstel kleine schades GO: vervanging verharding DO: schouwen, maaien, opschonen, maaisel op de kant zetten, verwijderen zwerfvuil GO: watergang herprofilen	
2	Watergang langs percelen oostzijde (perceelsgrens is hart watergang, aanliggende perceeleigenaren particulier)	x					x					DO/GO*					* talud particulier ook door Drents Landschap >> DO en GO DO: schouwen, snoeien, knippen, opschonen, maaien GO: vervangen beplanting, herprofilen terreinen	
3	Bomen, bossages en graslanden tussen de watergangen, de beekloop en de particuliere percelen	x					x					DO/GO					DO: schouwen, maaien, opschonen, maaisel op de kant zetten, verwijderen zwerfvuil GO: watergang herprofilen	
4	Greppels	x					x					DO/GO					DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
5	Duikers in watergangen en greppels	x					x					DO/GO					DO: schouwen en uitmaaien beide zijden, herstel kleine schades	
6	Kleinwilddraster en klaphekje Oude Dijk	x					x					DO/GO					GO: vervangen van palen en/of raster, poorten / klaphekje	
GEMEENTE BORGER-ODOORN																		
7	Betonpad vanaf de brug richting Boermastreek (oostelijke richting)			x					x				DO/GO				DO: schouwen, reiniging, herstel kleine schades GO: vervanging verharding	
8	Natte en droge profiel onder de fietsbrug			x				x				DO/GO					DO: schouwen, reiniging, , verwijderen drijfvuil en exoten, herstel kleine schades GO: herstel grote schades, op diepte houden doorgangbrug, vervangen stortsteen	
9	Inrit richting perceel (N1279) staatsbosbeheer			x					x				DO/GO				DO: schouwen, reiniging, herstel kleine schades GO: vervanging	
10	Fietsbrug			x					x				DO/GO				DO: schouwen, reiniging, gladheidsbestrijding, herstel kleine schades GO: vervangen constructie (onderdelen)	
11	Duikers Zuidveensdijk			x					x				DO/GO				DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
12	Duikers Zoersedijk parallel aan betonpad nabij fietsbrug			x					x				DO/GO				DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
13	Duikers Oude Dijk en pad richting de mestilo			x					x				DO/GO				DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
14	Watergangen langs pad richting de mestilo (perceelsgrens is hart watergang, aanliggende perceeleigenaren DL)			x					x			DO/GO*					DO: schouwen, maaien, opschonen, maaisel op de kant zetten, verwijderen zwerfvuil GO: watergang herprofilen	
15	Watergangen langs Oude Dijk (perceelsgrens is hart watergang, aanliggende perceeleigenaren DL)			x					x			DO/GO*					* talud Drents Landschap ook door de gemeente >> DO en GO DO: schouwen, maaien, opschonen, maaisel op de kant zetten, verwijderen zwerfvuil GO: watergang herprofilen	
16	Pad richting de mestilo			x					x				DO/GO				* talud Drents Landschap ook door de gemeente >> DO en GO DO: schouwen, reiniging en herstel kleine schades	
17	Verharding Zuidveensdijk			x					x				DO/GO				DO: schouwen, reiniging en herstel kleine schades GO: vervangen verhardingen	
WATERSCHAP HUNZE EN AA'S																		
18	Onderhoudspaden langs de beekloop		x					x				DO	GO				DO: schouwen, maaien, afvoeren maaisel, herstel kleine schade (mollen etc) GO: paden herprofilen	
19	Betonpad vanaf de brug richting Boermastreek incl. aansluiting op de Boermastreek (oostelijke richting)		x						x				DO/GO				DO: schouwen, reiniging, herstel kleine schades GO: vervanging verharding	
20	Beekloop		x					x				DO/GO					DO: schouwen, maaien, opschonen, maaisel op de kant zetten, verwijderen zwerfvuil GO: watergang herprofilen	
21	Aanliggende watergangen langs zandpad en betonpad (oostelijke richting)		x					x				DO/GO					DO: schouwen, maaien, opschonen, maaisel op de kant zetten, verwijderen zwerfvuil GO: watergang herprofilen	
22	Zandpad (onderhoudstrook) langs betonpad (oostelijke richting)		x					x				DO/GO					DO: schouwen, herstel kleine schade (kuilen etc.) GO: paden herprofilen	
23	Duikers verbinding tussen beekloop en watergangen van het waterschap		x					x				DO/GO					DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
24	Duikers verbinding tussen beekloop en watergangen/greppels van het Drents Landschap		x				x					DO	GO				DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
25	Duikers in de beekloop		x					x				DO/GO					DO: schouwen, herstel kleine schades, reiniging doorstroomprofiel GO: vervanging elementen, herstel grote schades, complete vervanging	
26	Bestaande inlaat / duiker Oude Dijk voorzien van telemetrie		x					x				DO/GO					DO: schouwen, reiniging, herstel kleine schades GO: herstel grote schades, complete vervanging	
27	Dammen in de beekloop		x					x				DO/GO					DO: schouwen, reiniging, herstel kleine schades GO: vervanging	
STAATSBOSBEHEER																		
28	Bomen, bossages en graslanden ten zuidwesten van de beekloop (perceel N1279)					x	x					DO/GO					DO: schouwen, snoeien, knippen, opschonen, maaien GO: vervangen beplanting, herprofilen terreinen	

Participatieverslag Boermastreek (Zoersche Landen)

Opgesteld door Bart-Jan Tabak, werkzaam voor Prolander.

Inleiding

Het plangebied Zoersche Landen / Boermastreek beoogt de (her)inrichting van het beekdal langs het Achterste Diep tussen de Zoersche Landen en LOFAR ten oosten van Exloo ten behoeve van water-berging en natuur. Het is een agrarisch gebied, met meer akkerbouw dan grasland. Aan de oostkant van de beoogde natuur ligt Boermastreek, een klein lintdorp/gehucht. Het gebied ligt in de gemeente Borger-Odoorn.

Dit plan staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden tussen Zuidlaren en Valthe welke de afgelopen jaren langs de Hunze reeds zijn gerealiseerd. Hierin heeft de Hunze weer zoveel mogelijk haar oude loop teruggekregen en zijn beekaangrenzende gronden (her)ingericht voor natuur en water. De basis voor deze plannen is gelegd in de Hunzevisie van 1995 en de actualisatie ervan in 2019. De gebiedsontwikkeling richt zich op herstel van wezenlijke onderdelen van het oorspronkelijke stroomgebied van de Hunze. Het totale beekstelsel van de Hunze is ca. 3.000 ha groot. In het kader van het Programma Natuurlijk Platteland Drenthe (PNP) resteert in het stroomgebied van de Hunze ca 380 ha

landbouwgrond die moet worden omgevormd naar de functie van Natuur en daarvoor zijn begrensd (NNN). In totaal zullen er op 1.000 ha inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van de natuurontwikkeling en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Anno 2022 is reeds ca. 700 ha van de destijds hiervoor bedoelde gronden verworven en heringericht. De eerste resultaten zijn al duidelijk zichtbaar. Zo laten soorten als otter en bever zich steeds meer zien en heeft het gebied ook aan populariteit onder recreanten en toeristen gewonnen.

Stand van zaken planvoorbereiding

In navolging van de inrichting van het Zuidelijke deel van de Zoersche Landen en LOFAR is een aantal jaren geleden een start gemaakt met de planvoorbereiding voor de inrichting van het noordelijk deel van de Zoersche Landen wat als 'Boermastreek' wordt aangeduid. Een aantal jaren geleden is begonnen met het maken van een schetsontwerp in samenspraak met betrokken gebiedspartijen, stakeholders en de omgeving. Op dit moment wordt gewerkt aan de afronding van het inrichtingsplan op het niveau van definitief ontwerp door advies- en ingenieursbureau Sweco. Het concept is begin dit jaar met betrokkenen gedeeld tijdens een informatieavond in Exloo.

Het inrichtingsplan beschrijft het plan inhoudelijk en de resultaten van de conditionerende onderzoeken die zijn uitgevoerd. De tekeningen bij het inrichtingsplan vormen het definitieve ontwerp. Met een vastgesteld inrichtingsplan/DO kan later de volgende stap in de planvoorbereiding worden

gezet, namelijk het starten van een procedure om de bestemming binnen de NNN-begrenzing te wijzigen van landbouw naar natuur en op basis daarvan ook de benodigde vergunningen aan te vragen. Als dat is geregeld kan het project worden aanbesteed en uitgevoerd. Echter, zover is het nog niet omdat nog niet alle benodigde gronden in het gebied zijn verworven.

Door perikelen rond Corona duurt de planuitwerking voor Boermastreek wat langer dan aanvankelijk was gedacht. Ook kon hierdoor minder goed over de plannen in en met het gebied worden gecommuniceerd. Uiteraard betreuren we dit en is dit ook niet de bedoeling geweest. Door het versturen van nieuwsbrieven en het voeren van individuele gesprekken hebben we echter toch zo veel mogelijk getracht direct belanghebbenden bij de planuitwerking te betrekken. We hopen dat dit plan daarmee niet alleen een belangrijke bijdrage mag leveren aan de versterking van natuur- en de wateropgaven binnen het beekdal, maar dat ook wensen en ideeën uit het gebied zo goed mogelijk zijn ingepast.

Projectorganisatie

Zoals aangegeven maken Zoersche Landen / Boermastreek onderdeel uit van het programma Hunze. Dit programma wordt ambtelijk gecoördineerd door een Programmteam (PT) en bestuurlijk door een Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) bestaande uit de betrokken gebiedspartners bij het programma Hunze. Zowel het PT als de BAC vergaderen ca. 6 tot 8 keer per jaar. Onder

andere de voortgang van de deelprojecten in het programma Hunze is onderwerp van gesprek. Tevens is er al enkele jaren sprake van een Projectgroep Boermastreek die verantwoordelijk zijn voor de (plan)voorbereiding en uitvoering van het project. Onder leiding van Prolander hebben betrokken gebiedspartners zitting in deze projectgroep; provincie Drenthe, gemeente Borger-Odoorn, Waterschap Hunze en Aa's en Stichting het Drentse Landschap.

In de projectgroep Boermastreek en in overleg met de gemeente Borger-Odoorn is afgesproken dat de gemeente in principe Bevoegd Gezag wordt voor de procedure om de bestemming in het gebied te wijzigen. Daarvoor zal een procedure met inspraak worden gevolgd conform de nieuwe Omgevingswet die sinds begin dit jaar van kracht is. En wordt er op dit moment in opdracht van Prolander door advies- en ingenieursbureau Sweco gewerkt aan een concept omgevingsplan. Om inzichtelijk te krijgen of de verschillende belangen voldoende in kaart zijn gebracht en afgewogen is door de gemeente Borger-Odoorn een participatieverslag gevraagd als onderdeel van dit plan. Dit document is het participatieverslag en beschrijft de wijze waarop stakeholders en belangstellenden betrokken zijn bij de totstandkoming van de plannen voor Boermastreek. En op welke wijze er met ze is gecommuniceerd dan wel betrokkenen zijn geïnformeerd.

Participatie (informatievoorziening) Informatiebijeenkomst 7 december 2022

Op deze datum heeft een eerste informatiebijeenkomst plaatsgevonden in de vorm van een inloop waarvoor ca. 40 belangstellenden de moeite hebben genomen hier naar toe te komen. Mensen zijn hiervoor uitgenodigd middels een brief, mail, lokale media en de socials van betrokken gebiedspartijen. In café/restaurant Bussemaker is toen het schetsontwerp gepresenteerd en konden belangstellenden hier vragen over stellen. Ook was het mogelijk vragen en suggesties achter te laten op een tipformulier. Deze opmerkingen, vragen en suggesties zijn meegenomen bij de uitwerking van het schetsontwerp naar het ontwerp zoals dat nu onderdeel is van het voorliggende (concept) inrichtingsplan. En voor een aantal zaken heeft nader onderzoek plaatsgevonden. Daartoe heeft separaat vervolgoverleg plaatsgevonden met diverse stakeholders gedurende de periode waarin het inrichtingsplan en de maatregelenkaart zijn opgesteld.

Zaken die tijdens de informatiebijeenkomst aan de orde kwamen betroffen onder andere: de grondverwerving met eigenaren, de toekomstige waterpeilen binnen en buiten de NNN-begrenzing, de voorgestelde maatregelen, mogelijkheden recreatief medegebruik (bv. de bestaande wandelroute door het gebied) en archeologie/cultuurhistorie. Aan de hand van de vragen, opmerkingen en suggesties is het plan hierop waar mogelijk aangepast.

Website programma Hunze

In 2021 hebben Prolander en de provincie Drenthe voor het programma Hunze een website ge-lanceerd (www.provinciedrenthe.nl/Hunze) waarop nieuwsfeiten en -berichten zijn te lezen over het programma Hunze en over de stand van de verschillende deelprojecten en informatie- en communicatiemomenten waaronder het project Boermastreek / Zoersche Landen.

Informatiebijeenkomst 27 maart 2024

Op deze datum heeft opnieuw een informatiebijeenkomst plaatsgevonden, dit keer in restaurant het Wapen van Exloo. In de vorm van een inloopbijeenkomst konden de ca. 45 belangstellenden tussen 17.00 en 20.00 uur kennis nemen van het concept definitief ontwerp en het resultaat van de uitgevoerde conditionerende onderzoeken, onder andere ecologisch onderzoek, archeologisch onderzoek, e.d. Ook gebiedspartners waren aanwezig om een toelichting te geven op specifieke onderdelen van het project.

Bezoekers aan deze informatiebijeenkomst konden vragen, suggesties, opmerkingen e.d. achter-laten op een tipformulier voorzien van naam en contactgegevens (mailadres). Circa 10 belangstellenden hebben tijdens of na de bijeenkomst een tip-formulier ingevuld. In de periode na de informatiebijeenkomst is hier opvolging aangegeven en heeft dit geleid tot meerdere vervolggesprekken en

aanpassingen van het plan. Onder andere een wandelmogelijkheid (struinpad) met vlonderbrug van de Boermastreek richting de natuurstrook langs het Zonnepark.

Belangrijke aanvulling op het plan is de wens van de gemeente om tussen de Valtherweg en de Boermastreek een verhard fietspad te realiseren. Deze verbinding bestaat nu nog gedeeltelijk uit een zandweg voor landbouwverkeer. Het is onderdeel van het fietspadenplan van de gemeente die het initiatief nemen voor de voorbereiding en uitvoering ervan en ook de financiering ervan organiseren. Als onderdeel van deze fietsverbinding zal de huidige dam met duiker ter plaatse van de kruising met het Achterste Diep worden vervangen door een houten fietsbrug. Met gemeente Borger-Odoorn en Waterschap Hunze en Aa's zijn afspraken gemaakt over aanleg en onderhoud.

Participatie (communicatie)

Zoals hierboven beschreven zijn tijdens de informatiebijeenkomsten meerdere vragen gesteld, suggesties gedaan of is aandacht gevraagd voor bepaalde maatregelen. Met meerdere instanties/belangstellenden heeft dit geresulteerd in een vervolgesprek en soms vaker dan 1 keer. Meerdere keren is de afgelopen tijd na de informatiebijeenkomst gesproken met vertegenwoordigers van onder andere het initiatief Anastasia, Groenleven (verantwoordelijk voor het zonnepark), meerdere grondeigenaren, omwonenden en vertegenwoordigers van diverse raakvlakprojecten waaronder het Waterschap

Hunze en Aa's die verantwoordelijk zijn voor het aansluitende project 'pilot Veenoxidatie'.

Pilot Veenoxidatie (Waterschap Hunze en Aa's)

Het Waterschap werkt aan een pilot Veenoxidatie in Valtermond en omgeving. Een deel van Zoersche Landen maakt daar deel van uit. In dit gebied komt veel veen voor boven het grondwaterpeil. Om oxidatie van het veen te voorkomen moeten waterpeilen omhoog worden gebracht. Vanuit de landbouw is dit niet wenselijk. Met betrokken partijen en boeren wordt daarom gekeken naar andere mogelijkheden om verdere veenoxidatie te voorkomen en perspectief te bieden voor toekomstige landbouw in dit gebied. Dit heeft effecten op het nemen van maatregelen in de Boermastreek, met name voor wat betreft de waterhuishouding; de aan- en afvoer van water.

Anastasia

De initiatiefnemers van deze ontwikkeling willen een concept realiseren om zelfvoorzienend te kunnen wonen. Tussen het Achterste Diep en de Boermastreek (de weg) hebben ze meerdere grondposities waarop deze ontwikkeling moet plaatsvinden. Met vertegenwoordigers van Anastasia is regelmatig contact over de wederzijdse voortgang met als doel de plannen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. De gemeente is in het kader van de ruimtelijke ordening bevoegd gezag om deze plannen in te passen en te vergunnen.

Omwonenden

Met diverse omwonenden is/wordt afzonderlijk gesproken over de invulling van onderdelen van het plan Boermastreek. Bijvoorbeeld de situering van een wandelpad en een pad om te kunnen struinen en/of het laten aanbrengen/vervangen van beplanting om het zicht op de zonnepanelen weg te nemen. Of het handhaven van waardevolle elementen in het huidige landschap. Een aantal vragen en suggesties zijn inmiddels onderdeel van het plan, bijvoorbeeld een struinpad met natuurlijke speelvoorzieningen in het noordelijk deel van het plangebied inclusief een simpele oversteek van de beek. Het handhaven van het wandelpad van noord naar zuid door het gebied. En de aanleg van een fietsbrug in plaats van een dam als verbinding tussen de Valtherweg en de Boermastreek. De gemeente is van plan aansluitend een fietspad te realiseren.

Zonnepark (Groenleven)

Door Groenleven is een aantal jaren geleden een zonnepark aangelegd op landbouwgronden in een gebied tussen de Valtherweg en het Achterste Diep. Met Groenleven zijn gesprekken gevoerd over het waterpeil en de afwatering, afscherming in verband met zicht door beplanting, natuurlijk ingerichte randen van het zonnepark e.d. Nog steeds vindt er regelmatig overleg plaats om de plannen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en de voortgang van gemaakte afspraken te monitoren.

Grondeigenaren

Met een aantal eigenaren binnen de NNN-begrenzing vindt regelmatig overleg plaats over het beschikbaar krijgen van de benodigde gronden. Er is al veel grond verworven door aankoop of kavelruil, maar met 3 eigenaren moeten hier nog afspraken over worden gemaakt.

Daarnaast is er overleg geweest en nog steeds met een aantal eigenaren buiten de NNN-begrenzing. Uit hydrologisch onderzoek is namelijk gebleken dat een aantal percelen die grenzen aan het gebied dat straks ingericht wordt mogelijk iets natter kunnen worden door peilverhoging. Met de betreffende eigenaren is op voorhand gesproken over eventuele maatregelen om uitstralingseffecten van peilverhoging te voorkomen en/of op te lossen.

Vooruitblik

Zoals eerder aangegeven is inmiddels het laten opstellen van een definitief ontwerp behorend bij een Inrichtingsplan in een ver stadium gevorderd en zijn er ook diverse aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Met de afronding en vaststelling van het Inrichtingsplan en DO zou de procedure kunnen worden gestart om de bestemming van de gronden binnen de NNN te wijzigen. Echter, niet alle gronden zijn beschikbaar. Met betrokken eigenaren worden nog gesprekken gevoerd over aankoop en/of ruiling van gronden. Dit betekent dat met het starten van de procedure voor de bestemmingswijziging even een pas op de plaats

moet worden gemaakt. De verwachting is dat er niet eerder dan in 2026 kan worden gestart met de uitvoering als daarvoor het bestemmingsplan is gewijzigd en de benodigde vergunningen zijn verkregen.

Eind dit jaar of begin volgend jaar zullen betrokkenen en omgeving opnieuw worden geïnformeerd over de stand van zaken. Het is op dit moment nog niet helemaal duidelijk op welke wijze dat zal plaatsvinden. In ieder geval zal er een nieuwsitem op de website van de Hunze worden geplaatst.

Voor meer informatie zie de website van de Hunze: www.provinciedrenthe.nl/Hunze. Onder het kopje 'Deelgebieden in de planvormingsfase' staat meer informatie over het project Boermastreek.

